

НОТАРИУС

СТРУЧНО СПИСАНИЕ НА НОТАРСКАТА КОМОРА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Година I

Бр. 1

2001

Кон првиот број	1
I	
1. Известување за прием на НКРМ во Меѓународната Унија на Латинскиот Нотаријат	3
2. Поздравна реч на Претседателот на НКРМ по повод приемот во Меѓународната Унија на Латинскиот Нотаријат	7
3. Од посетата на Комсијата за прием на нови членки во Меѓународната Унија на Латинскиот Нотаријат остварена од 3-7 ноември 2000 - та година	9
II	
1. Историски развој на нотаријатот во Европа и Нотаријатот во Република Македонија М-р. Драган Тумановски	12
2. Нотарската дејност во Република Македонија Д-р. Арсен Јаневски	24
3. Нотаријат, реалност, перспективи - Мишел Кордие	37
III	
1. Именик на нотарите	46

Излегувањето на **НОТАРИУС**, стручно сисание на **Нотарската** комора на **Република Македонија**, има за цел да помогне во стручно и професионално усовршување на нотариите во **Република Македонија** преку обработување на теми кои се од интерес за нашата работа, како што е стручна обработка на законските прописи со кои секојдневно се среќаваме во нашето работење, обработување на правни прашања кои се јавуваат како спорни во некоја работа, ажурно информирање за нови законски и подзаконски прописи, информирање за работата на организациите и телата на **НКРМ** и сè она што е од општи интерес за нотаријатот.

За таа цел ги повикуваме сите колеги нотари да земаат активно учество во изготвувањето на ова наше заедничко сисание и да ги доставуваат своите предлози, прашања, мислења и идеи до **НКРМ**.

Првиот број го замисливме како ревијален, со цел да се запознае јавноста со **Нотарската** комора на **Република Македонија**, активноста што таа ги презема и историскиот развој и институциите на нашето постоење и работа.

Овој број на **НОТАРИУС** е посветен на приемот на **Нотарската** комора на **Република Македонија** во **Меѓународната Унија на Латиноамерикански Нотаријат**.

Стручно сисание ќе излегува три пати годишно, а во потреба и почесто.

Главен и одговорен уредник,
Нотар Виолета Ангеловска

Драги пријатели, почитувани читатели на првиот број НОТАРИУС,

Ноџарската комора на Република Македонија, бележи годишно постоење. Тоа сигурно не е голема временска дистанца. Но за нас Ноџариите е значајна и затоа и приоѓаме со почит. Има 114 ноџари во Република Македонија. Мала и релативно незабележлива жрџа. Поѓолемиот дел од јавноста можеби и не доволно запознај со функцијата на ноџарската канцеларија и со важноста на услугите овозможени од ноџарот. Вооружени со нашиот печат, ние ги заверуваме сите шие документи кои овозможуваат работите да се одвиваат непречено. Луѓето ни веруваат и очекуваат од нас документи кои се несјорни и веродостојни. Без ноџариите, поштинските на многу документи можеби не би вределе повеќе од хартијата на која се ставени.

Како ноџари, имаме бојата и фасцинантна историја. Пошкелото на ноџариите доира до старата Римска Империја. Римскиот ноџар бил високообразована личност во време кога исклучително малку луѓе знаеа да читаат и пишуваат. Тој беше јавен службеник на кого му беше доверена должност да дава правна помош, да издава и да потврдува документи и да ги чува службениите архиви. Странки кои сакаа да формализираат определено правно дело одеа кај ноџар. Ноџариите беа почитувани поради нивното познавање на правото и луѓе на кои длабоко се веруваше поради нивните професионални високостички стандарди. Ноџариите даваа секаква потребна правна помош. Како неприсјасен јавен службеник ја контролираше правната работа за да обезбеди рамноправна заштита на двете страни. Пошто го издаваше потребниот документ, а оригиналот го задржуваше заради сигурноста во својата архива.

Нашиот печат има многу важно место во историјата. Во период на широко распространета неисменост, користењето на печатот го заменуваат пишаниот поштин. Жежок восок се накуваше на документот и печатот се вшиснуваше во високиот. Документот потготвен и запечатен од ноџарот се сметаше за автентичен. Документите со повеќе страници се дупчеа и се поврзуваа со емсивеник за да се спојат сите страни. Пошто се ставеше восок преку јазолот од емсивеникот и ќе се вшиснеше печатот така да ниту една страна не можеше да биде додадена или одземена. Нашата дефиниција на зборот печат е изведена од ова дејствие. Зборот означува "да се обезбеди" или "да се заокружи".

Важно влијание во еволуцијата на ноџариите беше и влијанието на Христијанската црква. Кога Константин стана Римски император, пој христијанството го направи државна религија. Црквата развиваше својствени закони, судови и административна практика која се обликуваше спрема Римскиот правен модел. Црквата и државата беа во блиски односи со векови. Црквата имаше право да одлучува во споровите помеѓу Христијаните преку своите својствени судови, а Одлуките беа признавани од Римската држава. Црквата можеше да се завзема кај државата за заштитеници осудени од нејзина страна. Преку Црквата државата даваше парични подароци, а на црквата и беше овозможено да прима леѓа. Таа стана многу бојата со земја, куќи и друѓа имот. Сето што налажаше користење на документи кои бараа услуги од ноџариите. Од шие причини многу свештеници станаа ноџари.

Следната важна точка во ноџарската историја беше Италијанската ренесанса. Средновековната Италија беше земја на силни градови-држави. Во тоа време интелектуалните активности беа мошне ограничувани од страна на Црквата. Во Италијанските градови имаме повторно оживување на интересите во севкупната култура од страна на писари-професионалци, особено од учители, адвокати и секогаш присуствувале ноџари. Ноџариите во тоа време беа комбинација на сметководители, адвокати и јавни записничари.

Кај Европските земји имаме два различни правни системи. Системот на континенталното право и системот на англиското обичајно право. Континенталното право се базира на Римското право. Во земјите на континенталното право ноџариите продолжуваат да бидат и се важни јавни службеници.

Македонските ноџари се вклучени во системот на Латинскиот ноџаријат, што беше потврдено и со скорешниот приемот на НКРМ во Унијата на Латинскиот ноџаријат. Ова е голема чест, но истовремено и голема обврска за нас – ноџариите од Република Македонија. Државата ни даде огромна јавна доверба. Затоа е единствено соодветно да се придржуваме до највисоките морални и професионални стандарди. Државата бара внимателни, совесни, високопрофесионални луѓе кои обрнуваат внимание и на најмалите детали. Република Македонија ни довери овластувања кои длабоко задираат во правата на граѓаните. Република Македонија сака да биде сигурна дека ги поседуваме потребните својства. Со поголемите овластувања доаѓаат поголеми одговорности.

Како што може да се види, ноџариите имаат долга историја. Оваа професија се одржа бидејќи секогаш беше способна да се прилагоди на промените. И ние, веројатно ќе мораме да се прилагодуваме на промените кои се назираат, и кои ги донесува технолошкиот развој. Денеска изразот “лично присуство” значи буквално физичко присуство на странката во нашата канцеларија. Но новите технологии како што се електронски пошта, видео конференција и сл. веројатно ќе ја прошири дефиницијата на лично присуство со потпишување на документиот со електронски пошта преку интернет, или присуство на странките на екраните на нашите компјутери по пат на видео-конференција. Можеби во дојдното време ќе користиме три-димензионален холографски печат или можеби бар-код кодиран во нашиот компјутер.

Начинот на кој ја вршиме нашата должност и нашите одговорности ќе се менуваат, но ноџариите се тука за да останат. Низ историјата бевме и остануваме витален дел на правниот и деловниот свет. Во ние светови секогаш ќе има потреба за чесни, високообразовани, неупитливи јавни службеници кои од ден на ден ќе ги олеснуваат превземениите деловни и правни активности.

Се надевам дека токму ова поткренато списание ќе даде забележлив придонес во градењето на еден модерен, високопрофесионален ноџар, а на стручната и пошироката јавност ќе овозможи поголем увид во работењето на ноџариите, односно во активностите на Ноџарската Комора на Република Македонија.

Нека ни е честен првиот број на весникот **НОТАРИУС**.

Скопје, 11.11.2001

Ноџар-Злајко Николовски
Потпретседател на НКРМ

МЕЃУНАРОДНА УНИЈА
НА ЛАТИНСКИОТ НОТАРИЈАТ
Претседател Хелмут Феслер

До Г-дин Никола Кајчевски,
Претседател на Нотарската Комора
На Република Македонија
Скопје

Рим, 31 октомври 2001

Господине Претседателе,

Во мое лично име, и во име на целата Унија сакам да ви се заблагодарам за бројното учество на вашата делегација во Атина во овие тешки моменти за вашата земја. Со тоа го покажавте интересот за Инијата и за Меѓународниот Нотаријат.

Церемонијата за прием на вашиот Нотаријат во Меѓународната Унија на Латинскиот Нотаријат и подигнувањето на знамето на вашата земја во Атина беа возбудливи моменти за Собранието на Нотарските Комори членки на Унијата на Латинскиот Нотаријат.

Во својство на Претседател на Меѓународната Унија на Латинскиот Нотаријат јас официјално ви го потврдувам резултатот на таа одлука.

Собранието на Нотарските Комори-членки, кои се состанаа на 29 и 30 септември 2001 година во Атина, донесе едногласна одлука и позитивно се изјасни за барањето за зачленување на Нотарската Комора на Република Македонија.

Соодветно на тоа, **Нотарската Комора на Република Македонија е полноправна членка на Меѓународната Унија на Латинскиот Нотаријат почнувајќи од 30 септември 2001 година од 18 часот.**

Исто така, сакам да ве известам дека Собранието на Нотарските комори - членки ја ослободи вашата Нотарска Комора од било какви финансиски обврски кон Меѓународната Унија на Латинскиот Нотаријат за 2002 година. Во следните години Нотарската Комора на Република Македонија ќе биде класирана во групата од Средна и Источна Европа кои плаќаат минимален износ кој е фиксиран на 3.247 УСД годишно.

Отсега натаму Меѓународната Унија на Латинскиот Нотаријат ќе ги прима македонските собораќа со раширени раце во семејството на светскиот нотаријат.

Како посматрач, вие имавте прилика да учествувате на состаноците на Комисијата за Европски и Медитерански прашања на нашата Унија. Од овој момент Нотарската Комора на Република Македонија полноправно учествува во таа комисија.

Со одлука на Претседателот на Комисијата за прашања за Европската заедница, г-дин Жак Бехин, Нотарската Комора на Република Македонија е примена во својство на посматрач во таа комисија.

Претседателот Бехин е спремен да прима номинации од ваши делегати кои можат да бидат идентични со оние од Комисијата за Европски и Медитерански прашања.

Двата претседателя се на ваше располагање за сите детали кои ви се потребни.

Примете ги моите лични честитки и изразите на моето големо задоволство што македонскиот нотаријат е меѓу нас. Јас многу го ценам вашето однесување во текот на целото ваше приближување кон Унијата. Вие дадовте доказ за вашиот дух на соработка и одговорност кој ви донесе плодни резултати.

Ако било кога почувствувате потреба од информации или соработка со Административниот секретаријат или со мене лично, ное ви стоиме на целосно располагање.

Ве молам, Господине Претседателе и побратиме, да ги примите изразите на моето високо почитување и братски изрази.

Г-дин Хелмут Феслер

**Me Nikola Kajcevski, Président de la
CHAMBERS DES NOTAIRES DE LA
RÉPUBLIQUE DE MACÉDOINE (FYROM)**
(Notarska Komora na Republika Makedonija)
28/V Rue Dame Gruev
1000 SKOPJERépublique de Macédoine (FYROM)

Monsieur le Président,
Cher Confrère,

Je désire personnellement et au nom de toute l'Union vous remercier ainsi que votre déléation d'être venus si nombreux, malgré les difficultés que vit votre pays en ce moment, à Athènes. Ceci nous démontre l'intérêt pour l'Union et le monde notarial international.

Le cérémonie d'accueil de votre notariat au sein de l'U.I.N.L. avec la mise en place du drapeau de votre pays a été un des moments les plus émouvants de l'Assemblée des Notariats membres de l'Union Internationale du Notariat Latin.

C'est donc en ma qualité de Président de l'Union Internationale du Notariat Latin que je vous confirme officiellement le résultat de cette décision.

L'Assemblée des Notariats membres, réunie à Athènes les 29 et 30 septembre 2001 a exprimé, par résolution prise à l'unanimité, le vote favorable à la demande d'adhésion de la part de la *Chambre des Notaires de la République de Macédoine*.

Par conséquent, la ***Chambre des Notaires de la République de Macédoine*** est membre de plein droit de l'Union Internationale du Notariat Latin à partir du 30 septembre 2001 à 18 heures.

Je vous signale également que l'Assemblée des Notariats membres a exempté votre Notariat de toutes obligations financières envers l'Union Internationale du Notariat Latin pour l'année 2002. Pour les années à venir, la *Chambre des Notaires de la République de Macédoine* sera classée parmi le groupe des Notariats des pays de l'Europe centrale et de l'est qui payent le minimum, celui-ci ayant été fixé en dollar US 3.247,00 par année.

D'ores et déjà l'Union Internationale du Notariat Latin reçoit les confrères macédoniens les bras ouverts au sein de la famille du notariat mondial.

A titre d'observateur, vous avez déjà eu l'occasion de participer aux réunions de la Commission des Affaires Européennes et de la Méditerranée (C.A.E.M.) de notre Union. A partir de maintenant la *Chambre des Notaires de la République de Macédoine* fait part à plein titre de cette Commission.

Par décision du Président de la Commission des Affaires de l'Union Européenne (C.A.U.E.), Me Jacques Béhin, la *Chambre des Notaires de la République de Macédoine* est admise à titre d'observateur à cette dernière Commission.

Le Président Béhin est prêt à recevoir la nomination de vous délégués qui, par ailleurs, peuvent être identiques avec ceux de la Commission des Affaires Européennes et de la Méditerranée.

Les deux Présidents sont à votre disposition pour tous les détails que pourriez souhaiter obtenir.

Recevez donc mes félicitations personnelles et l'expression de mon grand plaisir de voir le Notariat Macédonien parmi nous. J'ai apprécié hautement l'attitude que vous avez exprimée tout au long de votre approche à l'Union. Vous avez donné preuve d'un esprit de collaboration et de responsabilité qui va nous mener à des résultats fructueux.

Si jamais vous sentiez le souhait d'information et de collaboration le Secrétariat Administratif et moi-même nous sommes à votre disposition entière.

Veuillez agréer, Monsieur le Président et cher Confrère, l'expression de ma haute considération et de mes sentiments confraternels.

Me Helmut Fessler

**ПОЗДРАВНА РЕЧ НА ПРЕТСЕДАТЕЛОТ
НА НОТАРСКАТА КОМОРА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
(по повод приемот во Меѓународната Унија на Латиноамерикански нотаријати)**

Почитуван Господине Прејседател,
Дами и Господа,
Драги Колеги,

Мојата делегација и Јас доаѓаме од Република Македонија,
Во нашата делегација се и:

- Господин Драги Тумановски, Судија на Врховниот суд на Република Македонија
 - Господин, Проф. Д-р Арсен Јаневски, Професор на Правниот факултет во Скопје, и
 - Господин, Д-р Виторио Ди Кањо
- Тоа се нашите Професори

Драги Колеги!

За нас е голема чест и задоволство што сме поканети да дојдеме во Атина-за да присуствуваме на оваа свеченост на која Нотарската Комора на Република Македонија ќе биде примена за член на Меѓународната Унија на латиноамерикански нотаријати.

Приемот во Унијата е големо признание и доверба не само за нотариите од Македонија, туку и за Република Македонија, која од пред 10 години е суверена држава

Нотарската Комора на Република Македонија постои само три години.

Во овој крајок период работење најорно, но со многу љубов. Штом сме тука, пред Вас со Вас, значи успеавме, заслуживме и сме способни успешно да ги извршуваме нотарските работи по принципите на латиноамерикански нотаријати.

Дами и Господа,

Дозволејте ми во оваа пригода да изразам благодарност на Прејседателот на Унијата, Господин Д-р Хелмут Феслер за искажаниот интерес и следење на нашето работење.

Изразувам благодарност на Прејседателот на Комисијата за прием на нови членки во меѓународната Унија на латинскиот ношаријат, Господин Мишел Кордие, за кажаниите убави зборови во Фиренца-Италија, оваа година, за стручноото работење на ношариите во Македонија.

Голема благодарност и за Хрватската Јавнобилежничка Комора, нејзиниот Прејседател, Господин Анџе Илиќ и Госпоѓа Александара Мичели-Унгар-Генерален Секретар на Хрватската Јавнобилежничка Комора, за прекрасната соработка која многу ни помогна во нашето почесто работење, како на стручен план, така и во подготвките за прием во Меѓународната Унија на латинскиот ношаријат.

Посакуваме и нови соработки и со други Ношарски Комори, членови на Унијата.

Присутствуваме на овој Конгрес и со надеж дека нашите пријатели ќе се зголемаат а знаењата ќе ни бидат збогатени.

Дами и Господа,

Дозволејте ми од името на ношариите на Македонија да ви го честитам XXIII Конгрес на Меѓународната Унија на латинскиот ношаријат и посакам успешна работа

Дами и Господа ношари од Македонија нека ни биде честити и вечен приемот во Меѓународната Унија на латинскиот ношаријат.

Атина, 30.09.2001 година /шриесеттии септември две илјади првата година/

Ношарска Комора на Република Македонија
Прејседател,
Никола Кајчевски

Од посетата на Комисијата за прием на нови членки во Меѓународната Унија на Латинскиот Нотаријат

Комисијата за прием на нови членки во Меѓународната Унија на Латинскиот Нотаријат во состав: МИШЕЛ КОРДИЕ, Шеф на делегацијата - Претседател за меѓународна соработка – Постојан советник на УИНЛ-Франција, МИШЕЛ МЕРЛОТИ, Постојан советник на УИНЛ - Швајцарија, АЛФОНСО РЕНТЕРИА АРОЦЕНА - Постојан советник на УИНЛ - Шпанија, ЖАН ПЈЕР КРАНЦ, Генерален секретар на УИНЛ - Франција и ВИТОРИО ДИ КАЊО - Постојан советник на УИНЛ-делегат за односите со нотаријатите кои не се членки на Унијата- Италија при посетата Нотарската комора на Република Македонија од 03 до 07 ноември 2000 година беше примена од повеќе државни органи при што ги дадоа следните изјави:

07.11.2000 година

Претседател на Република Македонија Г. дин Борис Трајковски:

".....Посетата на Комисијата ја сметам за извонредна прилика која ќе овозможи согледување на состојбите на нотаријатот во Република Македонија. Особено го ценам придонесот на оваа делегација за размена на искуствата на меѓународно ниво во функција на подобрување на нотарската служба во нашата држава. По професија сум правник поради што чувствувам обврска да дадам свој придонес и поддршка на нотаријатот како една многу успешна самостојна јавна служба за која немам зборови за пофалба....."

".....Ги искажувам своите позитивни искуства од досегашното работење на нотарите, општото чувство дека со нивното постоење е олесната работата на судовите и другите јавни органи и дека нотаријатот најоптимално се вклучи во системот на правната држава. Со вклучувањето во Меѓународната унија на Латинскиот Нотаријат, нотарите ќе се вклучат со определба за хармонизација на правото на Европа...."

".....Господинот Мишел Кордие во име на делегацијата изрази длабока благодарност и задоволство од убавиот прием и ги претстави членовите на делегацијата. Тој ја дефинира нотарската дејност како важен но независен институт кој ја обезбедува сугурноста на договарањето и социјалниот мир. Ја истакна мисијата на Латинскиот нотаријат во светски рамки да нема премногу судски спорови, а со тоа судски трошоци кои се товар на секоја држава, според тоа оваа мисија е од исклучителен значај за државата. Како претставник на Унијата во која членуваат 69 земји испратен е со задача во Република Македонија да утврди дали нотарската организација ги исполнува сите услови за прием во Меѓународната унија на Латинскиот Нотаријат. Искажа големо задоволство што сите анализи на законските и подзаконските акти кои ја регулираат нотарската дејност се соодветни на целта што Македонија сака да ја постигне - членство во Унијата со разлики на полето на културата кои се достоини за почитување. Тој истакна дека во Македонија наишол на извонредно квалиетна Нотарска организација со високи стандарди на работење и професионално однесување која што целосно ја извршува функцијата за која што е востановена и дека ќе му претставува особена чест и задоволство да подготви позитивен извештај од оваа посета во Меѓународната унија на Латинскиот Нотаријат....."

06.11.2000 година

Претседател на Владата на Република Македонија

Г.дин Љубчо Георгиевски:

".....Нотарската служба, како нова и млада јавна служба, ја оствари својата функција. Нејзиното постоење го растовари судството а во две ипол години не се јавија никакви проблеми на релација држава и нотарска служба и граѓани и нотарска служба. Доверливоста во нотарските канцеларии и чување на професионалната тајна е на високо ниво за разлика од порано кога цел суд знаел кој купува стан или склучува некое правно дело. Со задоволство истакна дека за нотарите во Македонија слушнал само убави зборови, дека нема афери во нотарската служба и дека нотарите се одговорни личности во извршување на својата професионална дејност....."

06.11.2000 година

Претседател на Собрание на Република Македонија Д-р Саво Климовски:

".....Лично мислам дека е високо одговорна дејност, која бара силни личности со морален интергритет за да може државата да овозможи луѓето кои со денови чекаа по судовите да ги завршат своите работи во оваа преоптоварена држава на најбрз и најефикасен начин. Тука ја гледам можноста за проширување на дејноста на нотарите на кои може да се пренесат повеќе овластувања. На ова поле сметам дека Унијата може да помогне. Потребно е да се влијае на позитивното законодавство, судовите да ги ослободи од технички и други работи кои можат да ги извршуваат нотарите. Како професор по уставно право го ценам нотаријатот како дел од правосудната функција, кој дел е обележен со независност, самостојност, чесност и јасно разграничување со адвокатурата, исто така одвоен дел од законодавната и извршната власт...."

07.11.2000 година

Претседател на Уставен суд Д-р Тодор Џунов:

"....Уставот не го споменува нотаријатот кој е нова служба воведена по донесувањето на Уставот, но државните органи сериозно пријдоа кон конструирање на нотаријатот во Република Македонија. Министертството за правда и Правниот факултет се потрудија да се донесе закон кој ќе биде компатибилен со законите на другите земји кои се членки на Унијата преку споредбено правно испитување пред донесување на македонскиот закон со словенскиот,хрватскиот и другите закони што ја регулираат оваа материја.Длабоко сум убеден дека државата добро постапи кога пренесе определени судски надлежности на нотарите, надлежности кои го оптоваруваат судот а нотарите подобро, поквалитетно и поефикасно ќе ги извршуваат...."

07.11.2000 година

Претседател на Врховен суд Д-р Симеон Гелевски:

"..... Македонија е млада држава која ги прифати демократските принципи на Европа во сите свери на политичкиот и правниот живот, а дел од тие принципи е и постоењето на нотаријатот како самостојна правна служба. Многу сум задоволен и радосен од составот на нотарите кои ја вршат оваа дејност, сите тие се наши одлични студенти и сметам дека е направен

одличен избор.Стандардите кои се предвидени како услов за вршење на оваа дејност се доста високи за наши прилики. Сметам дека за краток период нотарите го пробија патот и се афирмираа во правниот живот. Го слушам гласот на граѓаните дека се задоволни од работата на нотарите и дека се створи голема доверба кон нив. Како претседател на Врховниот суд ,Ве замолувам и препорачувам, Нотарската организација на Република Македонија да биде примена во рамноправно членство во Меѓународната унија на Латинскиот нотаријат, ова од неколку причини меѓу кои дека Судот преку работата на нотарите се ослободи од извесни обврски и може да се сконцетрира на потешки предмети. Другата причина е што нотарите покажаа дека можат да обезбедат подобри и поквалитетни услуги на граѓаните од судовите.Како професор по управно право многу ми е познато што е јавна служба така најодговорно тврдам ако нешто сме погодиле како јавна служба, која беспрекорно функционира тоа е нотаријатот кој топло Ви го препорачувам....”

06.11.2000 година

Министер за правда Г-дин Џевдет Насуфи:

”.....ова е прилика да членовите на Комисијата ја видат Македонија како земја со изграден правен систем. Македонија е во транзиција од еден во друг општествен систем со големи тешкотии во тој преоден период. Како земја се наогаме во длабоки реформи за да изградиме систем кој ќе биде компатибилен со системот на Европската унија. Најактуелни се реформите во државната администрација кои започнаа со донесувањето на Законот за Владата и Законот за државните службеници. Во државната администрација има преголем број на вработени и дека ова Министерство со цел да го редуцира овој број на вработени презема активности за приватизација и комерцијализација на дел од државните овластувања. Со двегодишно постоење македонскиот нотаријат ја докажува тезата дека многу лесно некои државни функции ќе се приватизираат. Ова дотолку што нотаријатот претставува начин и модел на приватизирање на државните функции. Воведувањето на нотаријатот, значи укажување доверба на нови институции на правната држава и негова лична оценка е дека нотаријатот од сите невладини организации, најуспешно и најпрофесионално ја извршува својата дејност. ...”

Драган Тумановски

Судија на Врховниот суд на Република Македонија

ИСТОРИСКИ РАЗВОЈ НА НОТАРИЈАТОТ ВО ЕВРОПА И НОТАРИЈАТОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Со донесувањето на Уставот на Република Македонија создадена е уставна основа одделни вонпроцесни работи актуелни за правниот промет и неспорни помеѓу правните субјекти да можат да се вршат како јавни овластувања од страна на самостојна и независна јавна служба. За подобро разбирање на институтите на законот би дале краток опис врз историскиот развој на европскиот (латински) нотаријат.

Латинското (слободно) јавно бележништво (нотаријат), онакво какво денес го познава претежниот дел на Западна и Средноконтинентална Европа, кое постои од латиноамериканскиот свет и сè повеќе продира во разни азиски и африкански земји. Почетоците на оваа служба, најверојатно, треба да се побараат во развиениот среден век, иако од дејностите кој ја чинат се вршеле на разни начини, во различни својства и со различни ефекти на различни лица уште од римско време. Токму заради таквата сложеност на работата, на нотарот не би смеел никако да се поистовети со некогашниот, инаку многу стара институција, јавен писар. Нотарската служба, потоа не би смеела никако да се сведе на техничко правило и елегантно пишување или запишување, иако зборот нотариус сепак изворно значи стенограф. Имено, современиот поим нотар првенствено означува една специфична правна служба и затоа неговата арс дицтанци, неговата техничка способност на реагирање на актите подобни за постигнување на определени цели зависи првенствено од неговото правно значење. Уште повеќе, што нотарот има посебна улога за спроведувањето, остварувањето „ин конкретно“ на правниот поредок, бидејќи ако тој поредок на правнонормативна основа пропишува определени правни форми или единствено ги подразбира, нотарот е должен да ги реализира, односно да ги смисли и перфекционира.

Затоа за постоењето на правната наука и на оние кои со неа професионално се занимаваат - правниците - претходен услов е постоењето на историјатот на нотаријатот. А тоа, повторно, е и причина поради која за подобро разбирање, не само заради почетоците, туку и заради постоењето на институцијата нотаријат би требало да се вратиме во римското време низ текот на кое правниците и правната наука се родени, но и се продолжени корените на она што денес се нарекува латински нотаријат.

Во класичното време на римското право, во периодот од V век пред Христос до III век по Христос, наката и вештината со која подоцна ќе се занимаваат нотарите, се формирале и се усовршувале, но сепак во услови кои ја спречувале појавата на нотарите како автономна служба. До III век пред Христос со науката на римското право - Jurisprudenciја, како што самите Римјани ја нарекувале - која се однесувала на приватното право, се занимавал колегиумот на државните свештеници (Sacerdotes publici), чие значење и дејност немале никаков езотеричен карактер, бидејќи тие всушност вршеле служба паралелно со онаа која ја вршеле магистрите. Понтификалната јурисприденција била формалистичка. Точноста на користените форми биле во функција на извесен учинок, исто како и кај современите нотари.

Колегиумот на свештениците, секоја година одредува од своите редови едно лице кое давало совети на поединци. Тој посебно ги известувал за она што тие требало да го напишат во своите тестаменти или за зборови кои требало да ги употребат во своите усни акти меѓу живите за да би можеле да го постигнат саканиот правен ефект. Таа дејност одговарала на подоцнежната типична активност на римскиот правник, која воопштено се состоела во давање одговори (respondere) во знаењето на давање на совети. Таа дејност Римјаните ја означувале со „cavere“, глагол од кој произлегува на пример францускиот збор „caute“ Цавере всушност значело: „упати на она што треба да се направи за да се постигнат одредени ефекти во иднина“, односно да се карактеризира прогнозата.

„Cavere“ останала карактеристична ознака, чиј авторитет зависел само од јавното признание на нивните професионални способности, редовно биле консултирани во дворовите на нивните куќи, но често и на улица. Меѓу другото, тие давале совети и за актите кои требало да се извршат. Тие консултации станувале сè посложени, постапно и во мера, со што римскиот правен состав се збогатувал и се усовршувал со работата на сите тие правници така способни да формираат право поаѓајќи од реалноста и да ги прилагодуваат општите модели во исклучителни ситуации. Но римскиот правник никогаш не бил нотар, како што никогаш не бил ни адвокат ни судија. Тој бил јурисцонсултус, правник советник, оној што единствено бил способен тоа да го стори, оној кој им давал на адвокатите - кои биле реторичари, магистрите - кои биле политичари, судиите - кои биле обични поединци и табеллионесите - редактори на правните акти, правни информации без кои тие не можеле да ги вршат своите служби.

Римските tabellionesi не биле јавни писари од општа практика, биле специјализирани за различни домени на пишување. Оние кои од нив се занимавале со редигирање на правните акти, иако не биле jurisconsulti, сепак биле квалификувани juris studiosi, juris periti (грчки *nomokoi*) (*legisti*). Тие значи биле

првите правни експерти, поточно специјалисти во вештината на подготвувањето на документите. Меѓутоа, нивната вештина била всушност изведена вештина. Тие навистина биле добри практичари, но зависни од науката на јурисцонсулта, во која не се осмелувале да играат креативна улога.

Во средината на III век по Христос, по смртта на Модестин, последниот јурисконсулт, е прекината традицијата на римската јуриспруденција. Тој немал ученици. Недостигот на јурисконсулти нужно се одразил и на другите правни професии, за што тие биле присилени да го надоместат, секоја во својот домен: нивните припадници морале да станат правници.

Таквиот развој довел и до појава на професијата, која би можело да се смета далечен предок на денешното јавно бележништво: *tabellio* на доцното Римско Царство, пред сè на Источното Римско Царство, чија јавна администрација била посолидна, и кое имало бујна култура, всушност е прототип на модерниот нотар. Таа трансформација телеллиа не е само последица на фактите дека тие со завршувањето на класичната јуриспруденција биле присилени да станат правници. За тоа има влијание уште една причина. Со завршувањето на класичната јуриспруденција, судската процедура ја променила својата форма: формулираниот процес, во суштина усмен, е напуштен, а преживеала само процедурата наречена *цонгнитио*, писмена постапка во која пишаниот доказ набрзо провладал над доказот на сведоци. Во тој контекст, значењето *tabelliones* многу се зголемило, па затоа нивната професија официјално е утврдена и тие се организирале во корпорација која набрзо добила одреден сјај и углед. Уште во тоа време е формиран поимот на автентичен акт, акт на јавната вера. Тоа сè уште не е нотарски акт, но веќе од времето на царот Константин, во секоја значајна комуна, одредени функционери добиле *jus actorum conficiendorum*. Тие биле надлежни да препишуваат во јавните регистри (*gesta*) приватни акти кои им биле предавани (и кои пред препишувањето најчесто ги редибирале *tabelliones*), и самите да редибираат записници за изјави кои усмено им ги давале поединци, кои исто така ги внесувале во *gesta*.

Секогаш можело да се добие копие на она што било забележано во јавниот регистар и таквиот документ бил непосреден доказ во судењето.

Актот кој го редибирал табеллио, а не бил внесен во геста не можел да има во тоа време иста вредност, бидејќи тогаш не била родена идејата за чување на списи, значи за формирање на нотарски архиви. Тоа не пречело доказната сила на јавнобележничкиот акт постепено да расте, така што Јустинијановото време се доближил до современиот акт на јавна вера.

Правилата на Јустинијановото законодавство би можело да се збијат вака: ако една странка во парницата би едирала документ кој го редибирала

спротивната странка без јавна потврда, врз нејзе паѓал товарот за докажување на потеклото на актот, и тоа по пат на сведоци ако на исправата се наоѓале нивните потписи или со верификација на писменото. Од друга страна, повикувањето на акт кој го редигирал табеллио го инвертира товарот на доказот, бидејќи тој акт не можел да биде оспорен, освен во посебна парница поради материјален или интелектуален фалсификат. Иако е само копија која потекнувала од чуварот на јавниот регистар, (*exceptor pullicus*) создала апсолутен доказ со оглед на тоа дека била *instrumentum publicum*, сепак и актот кој би го составил табеллио би имал значење на привилегиран доказ и би се нарекувал *instrumentum publice confectum*.

Уредувањето кое, главно, се формирало во практиката врз основа на законодавството на Источното Римско Царство, немало свој континуитет надвор од подрачјето под византискиот суверенитет. Со Варварската инвазија, посебно со упадот на Лангобард во Италија, се предвизикала нагла декаденција на римските управни институции и јурисдикцијата и истовремено му го одзеле на нотаријатот и правилата кои го уредувале неговото вистинско практично значење. Меѓутоа, трагите на зградата на римското право и управа не исчезнале сосема ниту во новите држави. Затоа болонската „правна ренесанса“ на XI и XII век можело полесно да се објасни како резултат на еволуцијата отколку како повторно откривање на нешто што било загубено. Историјатот на нотаријатот е за тоа извонреден пример. Европа на варварски кралства не го изгубила своето латинско. Сите Германи, набрзо, го прифатиле латинскиот како општ пишан јазик, дури и како службен јазик, со кој писмено се служеле. Во сите тие кралства може да се констатира постоење на законодавства повеќе или помалку богати, повеќе или помалку римско или со романизирана содржина, но во сите случаи редигирано на латински, што значи дека се користело со римска правна терминологија и поими. Затоа, не зачудува што во тоа римско варварско општество трајно се изготвуваат исправи, приватни акти редигирани на латински, чиј текст зависел од старите римски формули за односите кои некогаш биле врзани за постапката за запишување на геста муниципалис, иако тој регистарски состав бил веќе исчезнат. Таквата пракса особено е добро документирана за лангобарското кралство во кое исправите ги редигирале лица кои понекогаш биле нарекувани *scriptor*, а понекогаш *exceptor* или *notarius*. Првите од тие изрази алудира на обичен писар, додека другите два кои некогаш означувале одредени функционери на римската управа - припаѓаат сега на функционерите на еклезијастичната или државната управа. Во црквите и манастирите во тоа време можело да се најдат *notarii ecclesiae*, кај војводите *notarii ducis*, во градовите *notarii civitatis* и најпосле кај кралот *notarii regii*. Таа организација ја презело и каролинското царство по реформата во почетокот на IX век: *notarii ecclesiae* или

comitatus или regii, распоредени вдолж на царството како столбови кои ја носеле новата административна зграда што ја создал Карло Велики. Беше збор, освен за приватните *scriptores*, за должностите чија задача била составување на официјални акти. Нив сè уште спонтано им се обраќале поединци, барајќи од нив да им составуваат приватни исправи, затоа што од VII до X век поседувањето на добро редигирана исправа значело најголема можност за сигурност.

Исправите на таа епоха не биле исправи на јавна вера. Германската процедура - која во тоа време била правило за граѓански работи - со својот состав на ордалијски докази, кои не се однесувале на фактите што го оправдувале постоењето на правото туку на постоење на самото право, не можеле да признаат никаква директна улога на документарните докази. Ако било допуштено да се предочи исправа, била потребна уште и заклетва - на странката или сведокот што ја потпишале - за да ја потврдат. Меѓутоа, иако приватниот акт во облик на коректно редигирана исправа во тоа средновековно време не можел да смета за автентичен акт сепак бил најсилен рационален доказ во некои правни ситуации. Таквата исправа не била автентична, но сепак била авторизирана. Со тоа може да се објасни трајноста, уште повеќе полетот што во основа таа епоха го доживеала *ars dictandi* како елемент на школскиот и културниот состав, барем во тогашните најважни европски средини, особено во Италија.

Освен реториката, односно вештината на усменото говорење, *ars dictandi* била вештина на пишаниот говор. Значи, била технички редигирана со писма и документи со карактеристики својствени за тој литерарен жанр: краткост, јасност, еднозначност. *Ars dictandi* била вбројана на тривиј (*trivium*), бидејќи се подучувала во школите во кои се изучувала литературата (*artes*). Меѓутоа, и во тие школи, кога станува збор за техниката на редигирање на исправи, нужно ги користело римските правни формули и поими затоа што добриот правен латински, канонското право, потекнувал од римското право: римските правни елементи константно се употребувале во практиката на европските исправи. Благодареејќи на еволуцијата *ars dictaminis* оваа употреба се обогатила и разубавила заправо во очи на втемелувањето на Болонската правна школа. И самиот Ирнериус, основачот на Болонската правна школа, во почетокот на тој европски-лаички универзитет на приемот на XI во XII век, бил магистер артиум и учител *ars dictandi*, и се претпоставува дека го напишал *Formularium tebellionium*, како што тоа го тврди Палмиери. Ирнериус, значи бил учител и арс нотариа, наука за стилот на правните исправи и посебните форми, која веќе во тоа време била одвоена од *ars dictandi*. Затоа тезата која 1940 ја изнел Ценцети, според која Болонската школа се формира во врска со нотарското школо, уште повеќе во рамките на тоа школо, се чини доста веројатна.

Ars Notarija се чини дека и претходела на раѓањето на модерната правна наука, но таа со неа и се користела и тоа од самиот почеток. Салатиеловата арс нотарија и Пасагериевите дела *Summa artis notarias*, *Tractatus de notulis* и *De officio tabelliones* сведочат за довршеноста на професионалните методи на нотарската струка, која во меѓувреме станала еминентна струка на граѓанското општество на средниот век. Тој феномен би можел да се квалификува и како „успех на нотаријатите“, кои се протегаат до нашите денови.

Струката на средновековниот нотар, била долго на развојот помеѓу јуриспруденцијата и литературата. Мајсторите на *ars notaria* барем во најзначајните центри како што се: Болоња, Падова и Перуџи, не студирале на правни факултети, туку на оние за артистес, значи на филозофските факултети (според денешните стандарди). Тоа не пречело најзначајните нотари да студираат и право. Затоа нотарите - правници биле особено образовани дури и повеќе од самите адвокати.

Посебните својства на нотарите во Средниот век биле загарантирани со ригорозна професионална организација, која строго ја надгледувала изведуваната вежбовна пракса, наметнувала многу сериозни пристапни испити и го контролирала однесувањето на своите членови, значи организација подобна да го втемели апсолутниот кредибилитет на нотарот, и на неговиот јавен углед. За посебниот статус на службата сведочат и денес *Palazzi* кои *Colledi de' Notai* (*Collegium Notariorum*) можеле да ги изградата во градовите како што се Перуџи и Болоња.

Во средновековната Италија на нотарските акти почнала да им се признава автентичност (*Fides publica*) кон крајот на XI и почетокот на XII век. Нотарскиот акт од XII век е автентичен бидејќи потекнува од субјект кој за тој квалитет можел да гарантира: од една страна, тој бил способен прецизно да ја утврди содржината на актот и да го напише во форма најпогодна за остварување на неговите цели, од друга страна, тој располагал со посебен интегритет и организација неопходна за чување на списите. Всушност, нотарот е дел од поредокот кој бдее над тоа, таа способност, тој интегритет и таа организација да бидат такви што тој својата служба може да ја врши на непрекорен начин. Нотарскиот акт, својствено на автентичен акт го добил и поради друга причина. Почнувајќи од XI век, процедурите од германски тип добиле порационални контури, додека процедурите кои произлегле од канонското право и кои биле коригирани под влијание на римското право многу се прошириле во граѓанските работи. Затоа, веднаш се наметнала потребата за автентичен акт.

Пред нотарската служба да се прошири и афирмира, таа потреба се задоволувала на два начини. Едниот од нив, постариот е во прибегнување на

вонпарнична судбеност, кој се состоел од водење на фиктивни парници. Одлуките донесени во тие парници биле регистрирани во јавните записници, чии копии можеле да се добијат. Таквото копие имало улога на автентичен акт меѓу странките, бидејќи поседувало сила на пресудена работа. Така, дошло до појава на судија - нотар, или судски писар - нотар. Вториот начин бил со употреба на печатот, го добивал рефлексно неговиот кредибилитет. Оттаму, и праксата поединците, кои немале свој печат да ги печатат своите приватни акти со печатите на феудалните господари и подоцна, функционерите на еклазијастичката или лаичката управа.

Спротивно на тоа, бележникот на она време со своја рака ги потпишувал актите што ги составувал, давајќи им така, со оглед дека имал манус публика, сила паралелна со онаа на правосилните работи или акти со печат од голем углед. Раката на нотарот со кој се потпишувал била јавна, бидејќи царот или црквата го признале како „ publicus notarius imperiali auctoritate” или „apostolica auctoritate”.Притоа, потписите на нотарите не биле туку така само обични потписи на нивните имиња, туку редовен графички израз на свеста, а уште повеќе понос на јавниот карактер својствен на таа индивидуална интервенција. Signum на нотарот не го содржи само неговото име: тоа се јавува, но не во облик на потпис, по signumot во контекстот на завршната фраза на исправата, на пр: „ Ego Johannes de Colchagnis Gilus condom Gabrielis, civis Regii publixus imperiali anctoritate notarius preadictis omnibus et singulie interfui eague audiavi et Rogatus scribere scripsi”

Потписот, во суштинска смисла на зборот, signum, се јавува наместо печат и го содржи во становишна смисла неговиот стил: тоа е цртеж, обликуван на таков начин што да може да се репродуцира. Тој често се јавува во сложени геометриски ликови, животни, цветови и сл.

Модерниот европски (латински) нотаријат се родил во северна Италија во северниот дел на средна Италија. Бил дефинитивно признат за времето на царот Фридрих Барбаросе и папата Александар III. Од Италија се ширел низ Европа во неколку правци. Првиот правец се ширел од Марсељ (1185), го зафатил Лион (1220), за да преку Гренобл и Савој го зафати Швајцарското подрачје во Сент Мориц во средината на XII век, помеѓу 1250 и 1260. Вториот правец преку Валенсија водел во Шпанија 1239. Северниот пат почнува во Лигу 1274 и преку Оснабруцк достига во Лубецк 1283. Во Англија италијанските нотари пристигнуваат 1257, а локалните нотари биле номинирани 1279. Во Данска за нотарите се зборува почнувајќи од крајот на XIII век.

Ширењето на нотарството во Европа било запрено на различни начини со различни последици - во Англија и во земјата со обичајно право на северна Франција. За тие две подрачја тоа се објаснува со политичка причина:

признавањето на царскиот нотаријат можело да биде протолкуван како признавање на сувереноста на германскиот цар, што за тие кралства било неприфатливо. Меѓутоа, тој аргумент не бил решавачки бидејќи не можел да се истакне против еклезијастичкиот нотаријат, а освен тоа кралевите можеле да организираат сопствен нотаријат, како што тоа подоцна се случило во Франција. Во Англија нотаријатот доживеал декаденција и се свел на редакција на инструменти од помало значење или на заверка на актите или потписите наменети за странство. Вистинската примена на таквиот развој во Англија, чии резултати, готово, останале исти до денес, можеби треба да се бара во фактот што таму судовите (courts) никогаш целосно не ја прифатиле практичната консеквенција на поимот автентичен акт со кој би се признала јавната вера, тоа не само заради неговата законска форма туку и заради својствата на лицето кое би го редигирал, сè додека не се побие во праница.

Наспроти тоа, во северна Франција, почнувајќи од Париз, под влијание на активностите на еклезијастичките службени уреди и вонпарничната јуридикција на париското кралско судство, се формирал состав кој дефинитивно бил организиран за Филип IV Убавиот. Тој состав се заснова на институтот акт со печат, кој на актот му придавал својство на автентичност. Тоа бил кралски печат, кој во секоја јуридикција му бил доверуван на еден чувар на печатот (garde – scel). Освен тоа лице, постоеле и јавни уреди со кои управувале „tabellions-jures” на кои нотарите наречени „clercs jures” им ги праќале своите списи одма по уништувањето на одредени регистри. Tabellion-jure ќе го приготвев примерокот на список за испраќање, а garde-scel на него ќе ставев печат. Тој сложен систем наскоро бил упростен со укинување на излишниот уред tabellion-jure: со кралски едикт (1597) се споени во еден уред службите clerics itabellions – во „notaire-garde note (minute) et tabellion”. Таквиот состав во кој нотарот не го заверувал актот, бидејќи неговата функција била да ги поднесе на garde-scel за тој да ги завери, сепак постепено низ праксата бил приближен на составот во земјите со пишано право. Имено, уште од XIV век clericsnotaires во пограничните делови на кралствата спрема земјите со пишано право, почнале сами да ги заверуваат актите со свој обичен рачен потпис не поднесувајќи ги кај гарде-сцел. Ваквата практика почнала сè повеќе да се шири, додека најпосле Луј XIV и службено не ја признал, доделувајќи им на сите нотари овластување на garde – scel и свој печат.

Францускиот нотаријат, меѓутоа, почнал да назадува по воведувањето на наследувањето и веналитетот (1568), поради што испитите за влегување станале обична формалност, а самиот квалитет на нотарите опаднал. Тоа била криза на средновековниот нотаријат и составот на општото право, кое преовладувало дури со модерните кодификации донесени под влијание на школите на природното

право и граѓанските револуции. Во Франција со реформите од 1791 и 1803, кои го укинале веналитетот и наследивоста на службата се отстранети трагите на нотарските служби кои се однесувале на стариот режим. Законот од 1893 год го уредил на нов начин вршењето на службата: нотарот имал државен печат, кој бил должен да го става на местото на кое некогаш го ставал својот *signum*. Тој станал државен должнионосник, кој својата служба ја вршел според правилата и организацијата осмислена во традицијата на средновековниот нотаријат. Со тоа е одреден новиот модел на европскиот нотар како прагматичен спој на модерното и традиционалното, од една страна, потребата службата да се прилагоди на условите на современата организација на општеството, и од друга страна настојувањето максимално да се зачува нејзината традиција, во далечната историја стекнатите обележја на слободна професија со јавни овластувања.

Со оглед дека Италија, во текот на последните столетија на средниот век и во наредните столетија, се распаднала на низа посебни државни творби, од кои некои биле под шпанска, а подоцна и делумно под хазбуршка власт, тешко е да се зборува за состојбата во таа земја како целина. Сепак, институциите втемелени во текот на XIII век продолжиле во суштина и натаму да дејствуваат на ист начин, сè додека за време на Наполеон не е воведено француското, односно од него инспирираното законодавство во целата земја. Во Постнаполеоновската фаза во некои од италијанските земји се напушта наметнатото законодавство и се враќа поранешниот или се донесува ново. По обединувањето, првиот италијански закон за нотаријат е донесе 1875 новелиран 1879 и заменет со нов закон 1913, кој повторно, многупати е менуван. Сите закони се со обележја на модерното француско законодавство, нотаријатот го уредувале како класичен латински нотаријат.

Во германските земји рецепцијата на институцијата јавен бележник била олеснета со ширењето на духовната јурisdикција (*bischoefische Officialats-segichsbarceit*) и со канонската, но и со световната писмена постапка, која поставувал соодветни барања на гледање на можности за докажување на одредени факти со квалификувани докази, меѓу другите нотарски акти. Првите „*notari publici*” во германските земји се јавуваат како *tabellions* кои во своите акти на големо употребуваат правни формули на римското право. Процесот на рецепција завршува во осумдесеттите години на XIV век, бидејќи дури тогаш воопшто не и во сите правни подрачја јавнобележничките исправи биле неограничено прознати. Во германското царство нотарската служба, рамковно, била на почетно ниво, регулирана единствено со Нотарски ред од 15-12, со кој било надоместувано доттогаш обичаеното правно уредување на институциите. Со тој ред, значи, не било елиминирано значењето на партикуларните уредувања,

Редот престанал да вреди 1806 - со распаѓањето на старото царство. Сепак и за време на важењето на Нотарскиот ред, партикуларните регулативи довеле до големи разлики помеѓу одделните земји во царството. Така во 1771 во Прусија нотаријатот бил укинат како слободна професија. Модерното уредување на нотаријатот се воведува во одделни германски земји под влијание на француското револуционерно (наполеонско) законодавство. По обединувањето во 1870 имало обиди нотарското право да се воедначи, до кое, меѓутоа, дошло дури за време на Хитлер: По Втората светска војна сојузниците ја распуштиле единствената нотарска комора, која била воспоставена за време на нацизмот. Дури во 1961 е донесен Сојузен нотарски ред, кој не воспоставил единствена нотарска служба, туку ги оставил во сила историско условените разлики. Затоа во Сојузната Република постоеа три облици на нотаријат: чист нотаријат (*nurnotariat*), состав на адвокати-нотари (*Anwaltnotariat*) и состав на нотари-службеници (*Beamtennotariat*).

Во Австрија, во која исто така вредел Царскиот нотарски ред од 15-12, нотаријатот во текот на XVIII доживеал сериозна декаденција, особено што според Законот за граѓанската постапка од 1781 протесните меници останале единствени нотарски акти кои имале сила на јавни исправи (член 170). Во Далмација, каде што по Наполеонската фаза важело истото уредување како и во австриската Ломбардија-Венеција, нотаријатот, и покрај значителните недостатоци од организациски карактер, сепак ја задржал својата улога. Во другите австриски земји нотаријатот дури со законот од 1850 можел да се врати од агонијата во која бил доведен со процесниот ред од 1781. Новиот закон во суштина го следи примерот на францускиот закон од 1803.

Од другите западноевропски континентални земји развојот на нотаријатот во суштина, покрај ориенталните специфичности, особено во Шпанија, ги следел општите назначени трендови на инаугурираното француско наполеонско законодавство.

Краткиот приказ на историскиот развој на институцијата нотаријат во западноевропскиот правен круг покажува дека нејзината афирмација или декаденција во определени периоди зависела од неколку суштински моменти. Пред сè, појавата на нотаријатот го претпоставува воопшто постоењето на правната струка во склопот кој можел да се развие како посебна правна служба. Вториот услов, од кој судбината на институцијата зависела бил признавањето на посебната правна сила на исправите кои ги составувале нотарите. Во времето кога на тие исправи им се придавала сила на акт на јавна вера, автентичен акт, нотаријатот доживувал целосен замав и манифестација на сите свои можности. Во времињата кога тоа својство им се доведувало во прашање, им се ограничувало, или дури им се одземало, нотаријатот стагнирало па дури и

пропаѓало. Историјатот покажува дека правното значење на нотарскиот акт во многу зависело и од видот на судската процедура која преовладувала во даден период, односно дали тоа била усмена процедура која се темелела на сведоци или на други ордалии, или (рационализирана) процедура која посебно внимание им придавала на исправите. Третиот услов, кој се испреплетил со првите два, се однесувал и се однесува на интегриттот на нотарите и организацијата на нивната служба. Нотарите морале да бидат не само јавни експерти во својот домен, туку морале да бидат и лица од јавна доверба. Лица чии интегритет морал да биде надвор од некоја двојба. Меѓутоа, тој квалитет морал да биде проследен и со соодветна организација на нивната работа, таа морала да биде таква за да можела да им гарантира уредно водење на евиденција за нивните акти и да го обезбедува нивното чување и одржување. Најпосле, нотарите морале да бидат опфатени со стручна организација, која се грижела за нивната работа и така на тоа ниво им гарантирала компетентност, интегритет и кредибилитет на службата како целост.¹

Искуствата на повеќе земји и законските решенија како што се на Франција, Русија, Италија, Германија, Австрија, Шведска Словенија, Хрватска, Плска, Турција и некои држави во САД, се има предвид и во изготвувањето на нашиот - закон за вршење на нотарските работи што за прв пат се донесува во нашата држава, а со тоа и за прв пат ќе се воведе талва омстотицока.

Во досегашниот историски развој на нашата држава немало институција од ваков вид, така што при изготвувањето на Законот мораше да се биде посебно внимателни, бидејќи не сме имале искуства ниту од типот на приватен, ниту од типот на државен нотаријат. Во досегашниот развој и според стариот Закон за редовните судови, вонпроцесните работи кои што одговараат на нотаријалните работи, во најголем број беа ставени во надлежност на општинските судови, како што се заверките на потписи и преписи и земањето на изјави. Во новиот Закон за судовите дадено е решение дека вонпроцесните работи судовите ќе ги вршат само по исклучок. Согласно на таквото решение, одделните вонпроцесни работи со Заон се ставаат во надлежност на друг орган или институција, е обезбедено систематско решение за нормален приод при изготвување на Законот за вршење на нотарските работи да не се спорни меѓу правните субјекти, за кои не е потребно да расправа суд. Тоа се основните критериуми со кои е утврден делокругот на нотарските работи во овој закон, кои исто така ќе бидат применувани во иднина при донесувањето на другите закони од вонпроцесната област.

Ивица Црниќ- Михајло Дика - Закон о јавном вележништво - Загреб, 1944 г.

Во секој случај, со тоа листата од прашања од нотарските работи не е дефинитивна. Со посебните закони што ќе се донесуваат од вонпроцесната област, исто така, не може да се предвидат тие работи да се вршат како нотарски работи доколку се исполнети условите. Со тоа во Република Македонија се отвора можност за установување на една нова институција и премин кон пазарно стопанисување.

Сметам дека се направи една пребрза интервенција во Законот, што не е примарно во делот на организацијата на нотаријатот со измените и дополнувањата на нотаријатот, што се упрости организацијата, не знам од кои причини, но мислам дека последиците треба дополнително да се почувствуваат, мајки ги во предвид искуството од сличните вакви организации на функционирање и од нивното блокирање на работата. Истовремено, и со одредени други измени што сметам дека требаше да се допушти да профункционира концептот, после извесно време да се видат слабостите и пропустите и истите да се коригираат.

Д-р АРСЕН ЈАНЕВСКИ,
Професор на Правниот факултет во Скопје

*НОТАРСКАТА ДЕЈНОСТ ВО РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА*

1. НАМЕСТО ВОВЕД

Една од претпоставките за добро функционирање на секоја модерна правна држава е постоењето на нотарите - нотарската служба. Оваа служба има посебна улога во спроведувањето и остварувањето на правниот поредок *in concreto*, зошто, ако правниот поредок предвидува одредени правни форми, нотарот е должен нив да ги осмисли и реализира.

Во Република Македонија, по нејзиното осамостојување како посебна држава, со донесувањето на Уставот во 1991 год. со кој се инаугурира граѓанското општество, ориентирано кон пазарна економија, нужна беше радикална реформа, не само во економскиот, туку и во правниот систем на земјата. Се наметна потребата од промена на постојните закони, донесување на сосема нови закони и уредување на односите на сосема поинаков начин. При тоа, се појави и потребата од пренесување на некои управни и судски работи во надлежност на други служби, на што упатуваа и искуствата на други земји. Конкретно, се јави потреба од воведување на јавна служба за вршење на нотарски работи. Тоа се оствари со донесувањето на Законот за вршење на нотарските работи.

Првите нотари во Република Македонија почнаа со работа во месец јуни 1998 година, а набргу потоа истата година беше основана и Нотарската комора на Република Македонија и другите органи и тела. Дејноста (работата) која денеска ја вршат нотарите во Република Македонија беше во надлежност на судовите во вонпроцесната постапка, а еден дел и во надлежност на управните органи. Со донесувањето на Законот за судовите се создадоа услови дел од вонпроцесните работи да бидат изземени од судовите и со ЗВНР бидат пренесени во надлежност на нотарите.

Разграничувањето на надлежноста на судовите и управните органи од една страна, и надлежностите на нотарите, од друга страна, е извршено со ЗВНР и во досегашното работење на нотарите нема никакви проблеми во таа смисла.

D-r ARSEN JANEVSKI
Professor der Jura Fakultät in Skopje

**DIE NOTARTAETIGKEIT IN DER REPUBLIK
MAKEDONIEN**

ANSTELLE EINER EINFUEHRUNG

Eine der Voraussetzungen fuer die gute funktionierung jedes modernen Rechtsstaats ist auch das bestehen der Notare - Notariat. Dieses Amt hat eine spezielle Rolle in der durchfuehrung und realisierung des Rechtssystem "in concreto" weil, wenn das Rechtssystem bestimmte Rechtsformen vorseht, ist es Pflicht des Notars, diese zu bedenken und zu realisieren.

In der Republik Makedonien war, nach deren Selbststaenddig keit als separater Staat, und die verfassung von 1991, mit der die Buergergesellschaft und deren marktwirtschaftliche orientierung inauguriert wurde, eine radikale Reform notwendig, nicht nur im dem Wirtschafts-, aber auch in dem Rechtssystem des Landes. Die Notwendigkeit der Aenderung der Verhaeltnisse auf ganz neuer Art. Dabei Ziegte sich das Beduerfnis, der transferierung mancher Verwaltungs- und Gerichtsarbeiten in die zustaeendigkeit anderer Aemter, woran auch die Erfahrungen anderer laender hindeuteten. Konkret meldete sich die Notwendigkeit der Einfuehrung eines oeffentlichen Amtes zur durchfuehrung von notariellen arbeiten. Dies wurde mit der Fassung des Gesetzes ueber das durchfuehrung von Notararbeiten..

Die ersten in der Republik makedonien haben ihre Arbeit in Juni 1998 begonnen und bald nachher wurde auch die Notarkammer der Republik Makedonien gegrundet, wie auch die restlichen wurde auch die Notarkammer der Republik Makedonien gegrundet, wie auch die restlichen Organen und Gremien. Die Taetigkeit (Arbeit) die heute die Notare in der Republik Makedonien machen war zustaeendigkeitsbereich der Gericht im Ausserprozessverfahren, und zum Teil war es zustaeendigkeitsbereich der Verwaltungsorgane. Mit der Fassung des Gerichtsgesetzes, haben sich Bedingungen ergeben, dass ein Teil der Ausserprozessarbeiten von den Gerichten entnommen werden und mit der ZVNR in den zustaeendigkeitsbereich der Notare uebertragen werden.

Die Teilung der Zustaeendigkeiten der Gerichte und der Verwaltungsorgane einerseits und der

2. ЦЕЛИ КОИ СЕ ПОСТИГНАА СО ВОВЕДУВАЊЕТО НА НОТАРСКАТА СЛУЖБА

Воведувањето на нотаријатот во Република Македонија, позитивно се одрази врз целокупното функционирање на правниот систем во Републиката. Оваа нова јавна служба го олесни правниот промет, овозможи давање на некои правни услуги кои порано не беа давани, а што е посебно значајно според наше мислење влијаеше врз унапредувањето на т.н. превентивна правна заштита, затоа што со своето делување придонесува за правната сигурност и одбегнување на спорови. Имено, стручноста на нотарите, нивната обврска да им укажуваат на странките на правните последици од правните работи што сакаат да ги склучат и грижата за тоа да се утврди нивната вистинска волја, придонесуваат за квалитетот на актот што нотарот го составува, а со тоа се намалува бројот на можните спорови во толкувањето на тој акт во поглед на правата и обврските на учесниците во правниот однос што со него се уредени.

Посебна форма и стручно дефинираната содржина на нотарската исправа, како и нејзиното својство на јавна исправа, а во одредени случаи и на извршна исправа, во голема мера, ја олеснува работата на судовите и другите органи, односно ја намалува потребата од интервенција во процесот на давање правна заштита. Нотарите, уште при склучувањето на нивната работа и дефинирањето на односот помеѓу странките, ја обезбедуваат онаа правна заштита што судовите можат да ја дадат дури при решавањето на спорот. Со воведувањето на нотаријатот, како самостојна, стручна, непристрасна и независна јавна служба, во голема мера се олесни (докажувањето) остварувањето на правата на одредени спорови, а во некои случаи се елиминира потребата од водење на парници. Се растеретија судовите и управните органи (за оние работи кои преминаа во надлежност на нотарите) од една страна, а граѓаните побрзо и поедноставно ги остваруваат правата од друга страна. Добро организираната нотарска служба овозможи граѓаните без никакво чекање, брзо и квалитетно да ги остваруваат правата. Ги нема долгите редови и гужвите по судовите. Зголемена е правата сигурност. Со признавањето на нотарските исправи да имаат

Zustaendigkeitsbereich der Notare, anererseits wurde durch den ZVNR gemacht und in der bisherigen Arbeit der Notare besteht in diesem Sinne ueberhaupt kein Problem.

2. ZEILE DER DURCH DIE EINFUEHRUNG DES NOTARIATS REALISIERT WURDEN

Die Einfuehrung des Notariats in der Republik Makedonien wirkte positiv auf die gesamte funktionierung des Rechssystems in der Republik. Dieses neue Amt erleichterte den Rechtsverkehr, ermoeeglichte das geben mancher Rechtlichen Dienstleistungen die freuher nicht gegeben wurden, und was nach unserer Meinung besonders wichtig ist, es beeinflusste die Foerderung des sogenannten Praeventiven Rechtsschutzes weil es mit dessen taetigkeit der Rechtlichen Sicherheit und der Prozessvermeidung beitraegt. naemlich traegt die Qualifikation der Notare, deren Pflicht die Parteien auf die rechtlichen Konsequenzen der rechtssachen die sei schliessen wollen wie auch die Sorge bei der Interpretierung dieser Akten hinsichtlich der Rechte und Pflichten der Teilnehmer im damit geregelten Rechtsverkehr, reuziert wird.

Die besondere Form und fachlich definierter Inhalt der Notarurkunde wie auch deren Status als oeffentliche Urkunde und in bestimmten Faellen auch als Durchfuhrbare Urkunde, erleichtert in grossem Umfang die Arbeit der Gerichte und der anderen Organe, bzw. es reduziert den bedarf von Interventionen in dem Rechtsschutzgebungsprozess. Die Notare, sichern schon bei der Schliessung der Rechtssache und die definierung der Verhaeltnisse zwischen der Perteinen diesen rechsschutz, Notariats als selbstaendiges, professioneles, unparteiliches und autonomes oeffentliches Amt wurde in grossem Umfang die Arbeit der Gerichte und der anderen Organe, bzw. es reduziert den Bedarf von Interventionen im dem Rechtsschutzgebungsprozess. Die Notare, sichern schon bei der Schliessung der Rechtssache und die definierung der Verhaeltnisse zwichen der Parteien diesen rechsschutz, den die gerichte erst nach Entscheidung des Streitfalles bringen koennen. Mit der Einfuehrung des Notariats als selbstaendiges, professioneles, uparteiliches und autonomes oeffentliches Amt wurde in grossem Umfang die realisierung (beweisung) der Rechte in beetimnten Streitfaellen und die Notwendigkeit der Prozessfuehrungerleichtert und in manchem Faellen auch voellig vermieden. Die gerichte und

својство на јавни исправи, а особено во случаите кога нотарската исправа има својство на извршна исправа, избегнато е водење на парнична постапка и директно може да се бара извршување, со што е овозможено брза, сигурна, лесна и економична заштита на граѓаните. Ова, секако, сакале ние да признаеме или не, претставува голема придобивка на граѓаните, во заштитата на правата, од една страна, а со тоа од друга страна државата му придава голема улога и значење на нотаријатот во заштитата на правата на граѓаните.

Воведувањето на нотаријатот во Република Македонија има посебно значење и за меѓународно-правните односи. Ова од причина што под услови на реципроцитет нотарски исправи составени во странство имаат иста правна важност, како да се издадени согласно ЗВНР. Со ова се добива многу, во смисла што се забрзува правниот промет, се добива во време и што е многу важно се избегнуваат многу големи трошоци, од друга страна.

3. ОСНОВНИ ОБЕЛЕЖЈА НА НОТАРИЈАТОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ЗВНР по примерот на многу земји во Европа, а посебно по примерот на Законот за нотаријат на Република Хрватска и Законот за нотаријат на Република Словенија го прифати т.н слободен латински нотаријат и ги има сите обележја на тој тип на нотаријат. Овој тип на нотаријат подразбира одвоеност и самостојност на работите на нотарот од работите на адвокатот.

Нотаријатот прифатен и уреден со ЗВНР-т.н. слободен латински нотаријат, може да се означи како функционално оптимален компромис помеѓу јавниот карактер на таа служба и нејзиното вршење од страна на слободни висококвалификувани лица кои сами го поднесуваат деловниот ризик на својата работа, како и организациска форма со посебно висока содржина и државно значење. Поради ова, нотаријатот во Република Македонија не може и не смее да се изедначува со другите слободни професии - посебно со адвокатурата. Пристапувањето во оваа јавна служба, службеното седиште и подрачјето, како и самата работа на нотарите се повеќекратно зависни од државата,

Verwaltungsorgane wurden entlastet (fuer die sachen die zustaendigkeit der Notare wurden), einerseits, und andererseits realisierten die Buerger ihre rechte schneller und einfacher. das gut organisierte notaramt ermoeeglichte es den Buerger, ohne jeglichen warten, schnell und qualitaetsvoll ihre rechte zu realisieren.

Die langen Stehschlangen vor den gerichten gibt es nicht mehr. Die Rechtliche sicherheit ist vergroessert. Mit der Anerkennung der Notarurkunden dass sie als oeffentliche urkunden existieren, und insbesondere in Faellen wenn die norarurkunde als Durchfuehbares Dokument steht, ist das fuehren von Prozessverfahren vermieden und die Durchfuehrung kann direkt verlangt werden, womit ein schneller, sicherer, leichter und wirtschaftlicher Schutz der Buerger ermoeeglicht wurde. Selbstverstaendlich, wollen wir dies anerkennen oder nicht, ist es ein grosser Beitrag der Buerger im Rechtsschutz, einerseits, und andererseits gibt der Staat damit eine grosse Rolle und Bedeutung dem Notariat in dem Schutz der Rechte der Buerger.

Die Einfuerung des Notariats in der Republik Makedonien hat besondere bedeutung auch fuer die Internationalen-rechtsverhaeltnissen. Das kommt aus dem Grund, dass bei Reziprozitaetsbedingungen die im Ausland erstellten Notarurkunden dieselbe legale bedeutung haben, als ob sie nach ZVNR erstellt wurden. Hiermit wird viel gewonne, in Sinne dass der Rechtsverkehr schneller gemacht wird und ganze verfahren, die im Ausland zu fuehren waeren, vermieden werden koennen und was ganz bedeutend ist, werden andererseits grosse Kosten vermieden.

3. HAUPTMERKMALE DES NOTARIATS IN DER REPUBLUK MAKEDONIEN

Das ZVNR uebernahm nach dem Beispiel vieler Laender in Europa und besonders nach dem Notariatsgesetz der Republik Kroatien und dem Notariatsgesetz der Republik Slowenien, den sogenannten Freie Lateinischen Notariat und es hat alle Merkmale dieses Notariattypen. Dieser Notariattyp beinhaltet separierung und selbststaendigkeit der Arbeiten des Notars von den Arbeiten des Rechtsanwalts.

Das Notariat, akzeptiert und geregelt mit der ZVNR-sogenannt Freie Lateinischen Notariat kann als funktionell optimaler kompromiss

односно од нејзината контрола. Поради карактерот на службата-јавниот карактер на работата, нотарите по правило се непристрасни повереници на странките кои неможат да го отстранат превземањето на службените дејствија. Вака устоениот нотариот во Република Македонија, има свои карактеристични обележја на слободна професија, а тоа е: непостоење на одредена клиентела; можност за (ограничена) конкуренција; право директно да се наплатува наградата и да ги надоместуваат трошоците од странката; сами да ги поднесуваат трошоците сврзани со нотарската канцеларија; плаќање на штета доколку странката такви претрпи и сл.

Јавниот карактер на нотарската служба и нејзината улога во склопот на превентивната правна заштита влијае и на дефинирањето на положбата на носителите на таа служба, на начин на кој има доста сличности со судскиот статус. Нотарите се непристрасни повереници на странките. Тие својата дејност ја вршат на барање на странките, превземаат службени дејствија, но независно од нивната волја во смисла што делуваат по службена должност, а не врз основа на налог како адвокатите. Помеѓу другото, и поради ова, нотарите не можат истовремено да бидат и адвокати, ниту пак да вршат некоја друга служба, односно да имаат друго вработување. Дејноста на нотарот е основно занимање за време додека ја обавува истата.

Нотаријатот е самостојна, независна јавна служба во која се вршат работи од видот на јавни овластувања, врз основа на закон, при што нотарот работите од својот делокруг ги вршат независно, самостојно, непристрасно и стручно врз основа на закон, други прописи и општи акти засновани на закон (чл. 2 и 3 од ЗВНР).

4. СОДРЖИНА НА НОТАРСКАТА ДЕЈНОСТ

Едно од централните прашања кое што е уредено со ЗВНР е делокругот на дејностите кои треба да ги вршат нотарите. Согласно законот, нотарите ги вршат следните групи на работи: **1)** составување на нотарски исправи за правни работи и изјави (нотарски акти-нормативно-сертификациска функција), како и за факти на кои се засноваат правата (записничко-сертификациска функција); **2)** службено

zwischen den oeffentlichen Charakter des amtes und deren durchfuehrung seitens freier, hochqualifizierter Personen, die selber das Risiko des Geschaefts ihrer Arbeit uebernehmen, wie auch die organisationsform mit besonders hohem Inhalt und Staatliche Bedeutung. Deswegen kann und darf das Notariat in der Republik Makedonien sich nicht den anderen freien Berufen gleichstellen- insbesondere nicht mit der Rechtsanwaltschaft. Das beitreten zu diesem Amt, der Amtssitz und das gebiet wie auch die Arbeit der Notare selbst sind mehrfach vom Staat abhaengig, bzw. von dessen Kontrolle. Wegen dem Amtcharakter-oeffentlicher Charakter der Arbeit sind die Notare im Regel neutrale Treupersonen der Partei die das unternehmen von behoerdlichen taetigkeiten nicht vermeiden koennen. Der so organisierte Notariat in der Republik Makedonien hat seine typische merkmale eines freien berufes und das sind; das nichtbestehen der bestimmten Klientelle, die Moeglichkeit der (begrenzten) Konkurrenz; das recht den Preis direkt einzukassieren und die kosten der Partei zu deken; selber die Notaramtsbureaumkosten zu decken; Schadenersatzzahlung wenn die Partei Schaden erlitten sollte und so weiter.

Das oeffentliche Charakter des Notariats und dessen rolle im ganzen des preventiven Rechtsschutzes beeinflusst auch die definierung der Position der traeger dieses Amtes, und zwar auf eine Art die vieles gemeinsam mit dem Richterstatus hat. Die Notaren sind neutrale treupersonen der Parteien. Die machen ihre Arbeit auf Auftrag der parteien, unternehmen amtliche handlungen, aber unabhaengig von deren Will, in dem sinne, dass sie auf amtlichen Pflichtsweg handeln, und nicht auf klassischem Auftrag wie die Rechtsanwaelte. Unter anderem auch wegen diesem koennen die Notare nicht gleichzeitig Rechtsanwaelte sein oder andere Aemter machen, bzw. andere Beschaeftigung haben. Die Taetigkeit des Notar ist Grundberuf fuer die Zeit solange diese macht.

Das Notariat ist ein selbststaendiges, autonomes oeffentliches Amt in dem Arbeiten der Art der oeffentlichen Ermaechtigungen gemacht werden, aufgrund des Gesetzes, wobei der Notar die arbeiten aus seinem Geschaeftdomain selbststaendig, autonom und neutral und professionel aufgrund des Gesetzes, anderer Vorschriften und allgemeinen Akten, gesetzlich vorgesehen, realisiert (Art. 2 und 3 des ZVNR).

4. INHALT DER NOTARTAETIGKEIT

Eines der zentralen Fragen die mit dem

ничко-сертификациска функција); 2) службено заверување и потврдување на приватните исправи (легализациско-сертификациска функција); 3) примање на чување на исправи, пари и хартии од вредност, заради нивно предавање на други лица или на надлежни органи (депозитна функција); 4) вршење на работи (преземање на службени дејствија) по барање на судовите или други органи и тела предвидени со закон (доверени работи-комесаријална функција); 5) со оглед на карактерот на работата која ја вршат и грижата за лицата кои учествуваат во составувањето на нотарските исправи, како и фактот дека нотарот е повереник на странките, нотарите имаат и советодавна функција (конзилијарно-мониторна функција).

Покрај напред наведените дејности, во надлежност на нотарите е и застапувањето на странките во нотарските работи пред судовите или пред други органи, само доколку тие работи се во директна врска со исправата што нотарот ја составил (чл. 6 од ЗВНР).

Со посебни закони на нотарите им се стави во надлежност да вршат реализација на заложеното право (продажба на подвижни предмети и продажба на недвижности врз кои има засновано хипотека). Исто така, и според Законот за извршна постапка нотарите имаат овластувања во обезбедувањето на побарувањата на доверителите.

4.1. Видови на нотарски исправи (нотарски акти)

Нотарските исправи се исправи за правни работи и изјави кои ги составил нотарот (нотарски акти), записници за преземени правни дејствија кои ги превзел нотарот или бил присутен при нивното превземање (нотарски записници) и потврди за фактите (нотарски потврди) (член 4 од ЗВНР).

Нотарските исправи имаат својство на јавни исправи, ако при нивното составување и издавање се исполнети потребните формалности предвидени со ЗВНР. Вакво својство имаат и нивните преписи издадени согласно со Законот (чл. 4 ст. 2 од ЗВНР). За нив се врзуваат две претпоставки: 1) претпоставка за нивната автентичност; и 2) претпоставка за вистинитоста на она што во неа се определува или потврдува. Оттука, произлегува и нивната доказна сила за вистинитоста на она што е

ZVNR geregelt ist ist der Aufgabenbereich den die Notare zu erfüllen haben. Nach Gesetz machen die Notare folgende Gruppen von Arbeiten: 1) Zusammensetzung von Notarurkunden für Rechtssachen und Erklärungen (Notaraktens-Nominativ-Zertifizierungsfunktion); wie auch fuer Fakten auf die Rechte gegruendet werden (Protokoll-Zertifizierungsfunktion); 2) Amtliche beglaubigung und bestaetigung privater Urkunden (Legalisierungs- Zertifizierungsfunktion); 3) Empfang und Wahrung von Urkunden, geld und Wertpapiere zweckes dessen Uebergabe an andere Personen oder zeustaendigen Behoerden (Depositfunktion); 4) durchfuehren von Arbeiten (unternehmung von amtlichen Taetigkeiten) auf Antrag der Gerichte oder anderer Organen und Gremien nach Gesetz (Anvertraute Arbeiten-Komessariale funktion) und 5) mit Rucksicht auf den Charakter der Arbeit und die Sorge fuer die Beteiligten Personen bei der Zusammenfassung Notarieller Urkunden, wie auch der Tatsache dass der Notar Vertrauensperson der Partei ist, haben sie auch Beratende Funktion (Konsiliar-Monitoring Funktion).

Neben der erwaehten Taetigkeiten ist es zustaendigkeit der Notare die Partei in den Notararbeiten vor den Gerichten oder anderen Organen zu vertreten, nur wenn diese Arbeiten in direkten Beziehung zu der Urkunde stehen, die der Notar zusammenfasste (Art. 6 des ZVNR).

Mit separaten Gesetzen wurde den Notaren im Zustaendigkeitsbereich gegeben, die Realisierung des Pfandrechtes zu machen (Verkauf von Mobilien und Verkauf von Immobilien die mit einer Hypothek belastet sind). Auch haben nach dem Gesetz ueber das Exekutive Verfahren die Notare Ermaechtigungen in der Sicherstellung der Forderungen der Glaubider.

4.1. ARTEN VON NOTARURKUNDEN /NOTARAKTEN/

Die Notarurkunden sind Urkunden fuer Rechtssachen und Erklärungen die vom Notar zusammengefasst wurden (Notaraktens), Protokolle ueber unternommene Rechtshandlungen seitens des Notars oder als er bei deren unternehmung anwesend war (Notarprotokolle) und Bestaetigungen ueber Fakten (Notarbestaetigungen) (Art. 4 des ZVNR).

Die Notarurkunden haben die Eigenschaft von oeffentlichen Urkunden wenn bei deren

содржано во исправата. Дозволено е да се доведува во прашање автентичноста на исправата, ако судот се посомнева во неа, може да се побара за тоа да се изјасни органот од кого би требало да потекнува таа (чл. 215 ст. 4 од Законот за парнична постапка). Исто така, дозволено е да се докажува дека фактите содржани во јавната исправа се неистинити утврдени, или дека исправата е неправилно составена (чл. 215 ст. 3 од ЗПП), зошто не се почитувани формалностите предвидени со законот. Меѓутоа, ако јавната исправа содржи одредено располагање, не би било дозволено докажување дека содржината на правната работа не е онаква каква што странките ја определиле. Во таков случај, странките можат да ја побиваат таа правна работа (спогодба) во парница, но, сè додека судот не донесе правосилна одлука нотарската исправа ќе важи и ќе ја има доказната сила за она што е со неа уредено.

За да има својство на јавна исправа, нотарската исправа не смее да има формални недостатоци. Помеѓу другото, таа мора да има потпис и печат на нотарот кој ја составил. ЗВНР содржи посебни одредби со кои е пропишан начинот на пишувањето на нотарските исправи, измени, дополнувања и бришење (чл. 36 од ЗВНР); потпишувањето на нотарските исправи (чл. 37 од ЗВНР); пишувањето на броевите во нотарската исправа (чл. 38 од ЗВНР); чувањето и давање на исправите (чл. 39 од ЗВНР); и привременото издавање на исправи (чл. 40 од ЗВНР).

4.2. Нотарски акти за правни работи

Нотарските акти претставуваат најважниот вид нотарски исправи-тоа се исправи за правни работи и за изјави. Формата на нотарскиот акт за одреден вид на правни работи е пропишана со законот и во зависност од тоа дали таа е почитувана или не, ќе зависи полноважноста на актот. Во овие случаи формата е предвидена *adsolemnitatem*. Што сè треба да содржи нотарскиот акт, е предвидено во чл. 53 од ЗВНР.

Според ЗВНР (чл. 41 и чл. 15 од измените на ЗВНР), нотарскиот акт е потребен особено за правна важност на: **а)** договори за уредување на имотни односи меѓу брачните другари и меѓу лицата кои живеат во вонбрачна заедница; **б)** договори за подарок без предавање на предметот во владение на даропримачот; **в)** секој

zusammensetzung und ausstellung die Bedingung der Formalitaet des ZVNR erfuehlt sind. Diese Eigenschaft haben auch ihre Abschriften ausgestellt nach Gesetz (Art. 4 s. 2 des ZVNR). Dazu werden zwei Voraussetzungen gebunden: 1) Die Voraussetzung ihrer Authentichkeit und 2) Die Voraussetzung ihrer Echtheit dessen was darin festgestellt oder bestaetigt wird. Es ist erlaubt verdacht in die Authentichkeit der Urkunde zu zeigen und wenn das Gericht Verdacht zeigt, kann verlangt werden dass sich darueber das Organ erklart von dem diese urspruenglich stammen soll (Art. 215 s. 4 des Prozessverfahrensgesetzes). Es ist auch erlaubt zu beweisen dass die Fakten beinhaltet in der oeffentliche Urkunde unwahrhaftig festgestellt wurden oder dass die Urkunde unrichtig zusammengefasst wurde (Art. 215 s.3 des Prozessverfahrensgesetzes) weil die gesetzesformalitaeten nicht betrachtet wurden. Aber, wenn die Urkunde bestimmte Verfuegung beinhalte waere das Beweisen, dass im Inhalt die Sache nicht so ist wie die Parteien dies wollten, nicht zu machen. In diesem Fall koennen die Parteien dies im Prozessverfahren bestreiten, aber diese Notarurkunde wird in Kraft sein und die Beweiskraft fur das darin geregelte haben, bis das Gericht einen Rechtskraeftigen Urteil bringt.

Um die Eigenschaft einer oeffentlichen Urkunde zu haben darf die Notarurkunde keine formalen Fehlungen haben. Unter anderem muss sie eine Unterschrift und Stempel des Notars haben, der sie zusammenfasste. Das ZVNR beinhaltet Sonderungen mit der die Art des Schreibens der Notarurkunden feststeht, wie auch von Aenderungen, Ergaenzungen und Loeschen (Art. 36 des ZVNR); Unterschreibung von Notarurkunden (Art. 37 des ZVNR); Nummerschreibung in der Notarurkunden (Art. 38 des ZVNR); Wahren und Ausgabe von Notarurkunden (Art. 39 des ZVNR); und temporaere Ausgabe von Notarurkunden (Art. 40 des ZVNR);

4.2 NOTARAKTEN FUR RECHTSSACHEN

Die Notaraktien sind der wichtigste typ von notarurkunden-es sind Urkunden fuer Rechtssachen und Erklaerungen. Die Form des Notaraktes fur eine bestimmte Art Rechtssachen ist gesetzliche vageschrieben und abhaengig davon ob sie respektiert wird oder nicht wird die gueltigkeit der Akte bestehen. In diesen Faellen ist die Form vorgesehen *ad solemnitaem*. Was alles die Notarakte beinhaltet soll steht im Art. 53 des

акт за основање, организирање, престанок, статусни и други органи, освен трговските друштва и г) сите правни работи кои ги превземаат слепи или глуви лица кои незнаат да читаат или неми кои незнаат да пишуваат.

Со одредбите од ст. 1 на чл. 41, не се задира во одредбите на овој или друг закон, според кои за важноста на правната работа е потребно исправата за нив да ја состави суд или нотар. По барање на странките, нотарот секогаш ќе состави нотарски акт и за други договори за кои законот не предвидел изричито дека мораат да бидат во форма на нотарски акт.

Во чл. 41-а (чл. 16 од измените на ЗВНР) од Законот е предвидено договорите за уредување на имотните односи помеѓу брачните другари (чл. 41 ст. 1 т. а), како и други договори предвидени со закон, можат да се состават пред нотар само ако се присутни сите договорувачи.

Нотарските акти за правни работи согласно ЗВНР можат да имаат својство на извршни исправи (чл. 42 ст. 1 од ЗВНР), ако во нотарскиот акт е утврдена определена обврска за чинење за која странките можеле да се договорат и ако содржи изјава на обврзникот за тоа дека врз основа на тој акт може заради остварување на чинењето по пристигнување на обврската непосредно да се спроведе присилно извршување. Странките можат да договорат обврска на чинење само ако тоа не е спротивно на присилни пропси, на јавниот морал или на меѓународни договори ратификувани во согласност со Уставот (чл. 3 ст. 3 и чл. 306 ст. 4 од ЗПП).

За да биде извршна исправа, нотарскиот акт мора да содржи клаузула на извршност (клаузула exequendi). Исто дејство како и извршниот нотарски акт, има и солемнизираната приватна исправа, доколку при солемнизацијата на таа исправа странките ѝ дале својство на извршна исправа (чл. 42 ст. 6 од ЗВНР).

Исто така, врз основа на нотарски акт во кој е содржана обврската за засновање, пренос, ограничување или престанок на некое стварно право, може да се изврши упис во јавна книга, ако должникот изрично се согласил со тоа во нотарскиот акт (клаузула intabulandi). (чл. 42 ст. 3 од ЗВНР).

Нотарскиот акт врз основа на кој е запишана хипотека на недвижност во јавна книга, може да биде основ за присилно извршување за наплата на обезбеденото побарување, по пристигнување на обврската ако должникот со тоа

ZVNR.

Nach ZVNR (Art. 41 und Art. 15 des ZVNR-Aenderungen) ist die Notarakte besonders notwendig fur die Gueltigkeit von: a) Vertraege zur regelung von Besitzverhaeltnisse zwischen Ehepartner und Partner in ausserehelicher Gemeinschaft; b) Geschenkvertraege ohne Uebergabe der Sache an den Empfaenger; v) jede Grundungsakte, Akte zur Organisierung, Aufloesung, Status- und andere Aenderungen der rechtssubjekte die eine wirtschaftliche Taetigkeit ausueben, Institutionen, Foundationen und andere Organen, ausser Handelsgesellschaften und g) alle Rechtssachen die von Blinden oder Tauben Personen unternommen werden die nicht lesen koennen oder die nicht sprechen koennen.

Mit der Bestimmungen vom s. 1 des Art. 41 wird nicht in die Bestimmung dieses oder eines anderen Gesetzes eingegangen, nach denen es fur die gueltigkeit der Rechtssache notwendig ist dass sie von einen Gericht oder Notar gemacht werden muss. Auf Antrag der Partei wird der Notar immer eine Notarakte ausstellen, auch fuer andere Vertraege fuer die das Gesetz nicht eindeutig vorsieht dass sie in der Form einer Notarakte sine muessen.

Im Art. 41-a (Art. 16 des ZVNR-Aenderungen) des Gesetzes ist vorgesehen dass die Vertraege zur regelung der Besitzverhaeltnisse zwischen Ehepartner (Art. 41 s. 1 p.a.) wir auch andere Gesetzlich vorgesehene Vertraege, nur bei Anwesenheit aller Vertragsparteien geschlossen werden koennen.

Die Notaraktien fur Rechtssachen nach ZVNR koenne die Eigenschaft der Exekutiven Urkunden haben (Art. 42 a. 1 des ZVNR) wenn in der Notarakte eine bestimmte Pflicht fur die kost steht, ueber die die Partei sich einigen konnten und wenn sie eine Erklaerung des Besitzers beinhaltet dass aufgrund dieser Akte wegen realisierung der Kostung nach faelligkeit der Forderung direkt zwangsmaessig realisiert werden kann. Die Parteien koennen eine Kostungspflicht vereinbaren nur wenn dies den Zwangsvorschriften, der oeffentlichen Moral, Internationalen Vertraegen Verfassungsmaessig ratifiziert, nicht entgegensteht (art. 3 p. 3 und Art. 306 s. 4 des ZPP).

Um eine Exekutive Urkunde zu sein muss die Notarakte eine Klausen des Exekution beinhalten (Klausel exequendi). Die solemnizierte

во актот изричито се согласил. Значи, за засновање на хипотека, потребно е нотарскиот акт да има клаузула *intabulandi*, а за да се спроведе извршување за обезбеденото побарување клаузула *exequendi*.

Во напред наведените случаи, нотарот на барање на странката на исправноста ќе стави потврда за нејзината извршност (чл. 42 ст. 7 од ЗВНР).

Ако обврската зависи од услов или рок кој не е определен календарски, за извршноста на нотарскиот акт, потребно е со јавна исправа да се докаже дека настанал условот, односно рокот, а ако тоа не е можно тогаш се утврдува со пресуда во парична постапка.

Постапката за составување на нотарскиот акт е предвидена во чл. 43 од Законот. При тоа, нотарот мора да испита дали странките се способни и овластени за превземање на работите, да им ја објасни целта и последиците и да се увери во нивната вистинска и сериозна волја. Врз основа на изјавите на странките ќе состави писмено и потоа ќе им го прочита и со поставување на прашања ќе се увери дали содржината на нотарскиот акт одговара на нивната волја.

ЗВНР содржи посебни одредби за потврдувањето на приватните исправи (чл. 44 и 44-а), според кои за правни работи за кои не е потребно постоење на нотарски акт, странките тие исправи можат да ги потврдат кај нотар. Потврдените приватни исправи имаат сила на нотарски акт, а ако е составена во согласност со чл. 42 од ЗВНР, имаат сила на извршен нотарски акт. За начинот на потврдувањето, законот има посебни одредби.

Прашањето за утврдувањето на идентитетот на учесниците е регулирано со чл. 45 од Законот. Прашањата сврзани за сведоците на актот, кој може да биде сведок на актот и кој не може и нивната присутност, се уредени со чл. 46 47, 48 и 49 од ЗВНР.

ЗВНР посебно ги уредил случаите во кои при составувањето на нотарските акти учествуваат глуви и неми лица, писмени и неписмени учесници (чл. 50 и 51 од Законот).

Исто така, законот има посебни одредби за преведувачите (чл. 52 од ЗВНР) и посебни одредби за последиците од повредата на правилата за составување на нотарскиот акт (чл. 54 и 55 од ЗВНР)

Privaturkunde hat dieselbe Kraft wie die exekutive Notarakte, wenn bei der solemnisation die Parteien dieser Urkunde die Eigenschaft einer Exekutiven Urkunde gaben (art. 42 des ZVNR).

Weiter kann aufgrund einer Notarakte die auch die Pflicht zur entstehung, transfer, Begrenzung oder Aufloesung eines materiellen Recht, eine inetragung im oeffentlichen Buch stattfinden, wenn der Schuldner klar in der notarakte lies akzeptiert (Klausel intabulandi) (Art. 42 s. 3 des ZVNR).

Die Notarakte aufgrund dessen eine Immobilien-Hypothek eingetragen wurde im oeffentlichen Buch, kann Grund zur zwangsmaessigen Exekution der beglaichung der gesicherten Forderung sein, nach faelligkeit der Pflicht, wenn der Schuldner in der Akte damit einverstanden sich erklart. Also, zur gruendung einer Hypothek ist es notwendig dass die Notarakte eine Klausel intabulandi hat und zur exekution gesicherter Forderungen die Klausel exequendi.

In den angegebenen faellen wird der Notar auf Antrag der Partei auf der urkunde einen Stempel ihrer Exekutionsbereitschaft stellen (Art. 42 a. 7 des ZVNR).

Wenn die Pflicht von einer bedingung oder Frist abhaengt, die nicht kalendermaessig feststeht, ist es fuer die exekution der Notarakte notwendig, mit einer oeffentliche Urkunde zu beweisen dass diese bedingung oder Frist besteht, und wenn dies nicht moeglich ist, mit einem Urteil im Prozessverfahren.

Das Verfahren zur zusammenfassung der Notarakte steht im Art. 43 des Gesetzes. Dabei muss der Notar pruefen ob die Parteien faehig und ermaechtigt sind, die Arbeiten zu uebernehmen, ihnen das Ziel zu erklaren und die Konsequenzen und sich ihres Willens und serioesitaet klar zu sein. Aufgrund der Parteienaussagen wird er ein Dokument erstellun und es ihnen vorlesen und durch Fragestellung feststellen ob der Inhalt der Notarakte ihrem Willen entspricht.

ZVNR beinhaltet Sonderregelungen fur die verifizierung von Privaturkunden (Art. 44 und 44-a) nach denen fur Rechtssachen fur die eine Notarakte nicht notwendig ist, koenne die Parteien diese beim Notar verifizieren lassen. Die verifizierung von Privaturkunden geben ihnen die Kraft einer Gesetzlichen Notarakte und wenn gemacht nach Art. 42 des ZVRN haben sie die Kraft einer Exekutiven Notarakte. Das gesetz hat

4.3. Нотарски акти за изјави на последна волја

Согласно чл. 56 од ЗВНР нотарот може во форма и на начин предвиден за составување на судски тестамент да состави нотарски акт за последна изјава на волја.

4.4. Потврдување на факти и изјави

Согласно законот, нотарите издаваат потврди кои имаат сила на јавни исправи. Во оваа група на работи спаѓаат: заверка на преписи; заверка на исправи од трговските деловни книги; заверка на преводи, заверка на потписи. Исто така, во надлежност на нотарите е и издавањето потврди за факти и тоа: кога една исправа е поднесена (време, од кого е поднесена и кому му е поднесена); потврда дека некој е жив; потврда за други факти од регистарот (потврда за постоењето или седиштето на некое правно лице, за промената на фирмата, за статусните промени или други факти, ако тие произлегуваат од јавен регистар). Нотарот може да издаде потврди за дадена опомена, отказ, понуда и за други изјави, кои едната странка ѝ ги дава на другата, за да се постигне со тоа некое правно дејство. Нотарот може да изврши спрема другата странка понуда за плаќање, предавање, превземање на некоја исправа или други предмети.

На барање на странките, нотарот е должен да состави записник и во него целосно ќе ја наведе изјавата која треба да се соопшти, предметот, видот, местото и времето на правното дејствие кое треба да се преземе. Во одредени случаи, нотарот ќе состави записник за одговорот на противната странка. Нотарот е овластен да прима и изјави под заклетва од странката. За извршеното соопштение, издава потврди на странката која побарала службено дејствие.

Во точно определени случаи со законот, нотарот потврдува заклучоци на собранија и седници на други органи. Покрај напред наведените, на барање на заинтересираните лица, нотарот може да потврди факти што се случиле во негово присуство, на пример, расправи за понуди, продажби и др. Тој може да врши и протести на меници, чекови и други хартии од вредност.

Посебен делокруг на работата на нотарот е

Sonderbestimmungen fuer die Art der verifizierung.

Die Frage der Identitaetfeststellung der teilnehmer ist im Art. 45 des Gesetzes geregelt. Die Fragen im bezug zu den Aktezeugen, wer es sein kann und wer nicht und deren anwesendheit sind im Art. 46, 47, 48 und 49 des ZVNR geregelt.

ZVNR regelte speziell die Faelle bei denen bei der zusammensetzung von Notarakten taube und blinde teilnehmer, die die schreiben koennen und diese die es nicht koennen (Art. 50 und 51 des gesetzes).

Das Gesetz hat auch Sonderbestimmungen fuer die Uebersetzer Art. 52 des ZVNR) und Sonderregelungen ueber das Verletzen der Regelung fuer die zusammensetzung einer Notarakte (Art. 54 und 55 des ZVNR).

4.3 NOTARAKTEN UEBER ERKLAERUNGEN DES LETZTEN WILLENS

Nach Art. 56 des ZVNR kann der Notar in der Form und Art vorgesehen fur die erstellung des Gerichtlichen testaments eine Notarakte ueber die Erklaerung des letzten Willens erstellen.

4.4. BESTAETIGUNG VON FAKTEN UND ERKLAERUNGEN

Nach Gesetz erstellen die Notare Urkunden mit Kraft von oeffentlichen Urkunden. Hier gehoeren: Abschriftbeglaubigung, Beglaubigung von Urkunden aus Handelsgeschaefsbuecher; Beglaubigung von Uebersetzungen; Beglaubigung von Unterschriften. Der Notar ist auch zustaendig fur Faktenbestaetigung wie: Lebensbescheinigung, Bestaetigung anderer Akten aus dem Register (ueber das bestehen oder Sitz einer Rechtsperson), Firmenaenderung, Statusaenderungen oder anderen Fakten wenn diese aud einem oeffentlichen Register stammen. Der Notar kann Bestaetigungen geben fur gegebene mahnung, Kuendigung, Angebot und andere Aussagen, die ein Partei an die andere gibt un eine rechtshandlung damit zu bekommen. Der Notar kann zu der anderen Partei einen Angebot zur Zahlung, Uebernahme, Uebergabe der Urkunde oder anderer Sachen geben.

Auf Antrag der Parteien ist der Notar verpflichtet ein Protokoll zu erstellen und darin die Aussage zu schreiben, mit der Sache, Typ, Ort

издавањето на изводи, потврди, преписи и издаваоци.

4.5. Депозитна функција

Исто така, посебна функција на нотарите предвидена со законот е депозитната функција. Оваа функција се состои од преземање исправи, пари, хартии од вредност заради чување и предавање. Депозитот вложен кај нотар, има исто дејство како и судскиот депозит. Должност на нотарот е да ги чува сите нотарски исправи што сам ги составил, како и исправите што ги презел.

4.6. Доверени работи

Покрај напред наведените работи кои ги вршат нотарите, во нивниот делокруг на работа, може да им се доверат и други работи. ЗВНР дава таква можност, но тоа судовите и другите органи можат да го направат само ако бидат овластени за тоа со закон. Во досегашното работење на нотарите, оваа можност не беше користена. Ова од причина што во постојното законодавство судовите и другите органи немаат такви законски овластувања - да може да доверуваат работи од нивниот делокруг на нотарите.

Надлежностите на нотарите битно се проширија со донесувањето на Законот за залог на подвижни предмети и права, со Законот за договорна хипотека и со Законот за измените и дополнувањата на ЗИП. Во овие закони е предвидено нотарот да врши реализација на заложното право, како и на обезбедувањата на побарувањата со фидуцијарен пренос на правото на сопственост.

Дејноста на нотарите од ден во ден се зголемува. По донесувањет на ЗВНР тоа се правеше на начин што во законите кои се донесуваа се вградуваа и одредби со кои се проширува дејноста на нотарите. Сепак, и покрај видливото зголемување на дејноста која ја вршат нотарите, треба да се констатира дека треба да се пристапи и кон промени во други материјални закони во кои треба да се предвидат одредби со кои ќе се предвиди постапување на нотарите, односно да им се доверат нови работи кои ќе ги вршат нотарите (на пример, расправање на оставина, прогласување на тестамент и сл.).

und Zeit der Rechtshandlung die zu machen ist. In bestimmten Faellen wird der Notar ein Protokoll erstellen ueber die Antwort der anderen Partei. Der Notar ist ermachtigt auch Erklarungen unter Schwörung von Partei in Empfang zu nehmen. Fur die Erklarung gibt er eine Bestaetigung an die Partei die dies wollte.

In genau gesetzlich bestimmten Faellen bestaetigt der Notar Beschluss der Versammlungen und Sitzungen anderer Organe. Neben der erwachte kann der Notar auf Antrag Fakten bestaetigen die in seiner Anwesenheit passierten, wie verhandlungen ueber Angebote, Verkaufte usw. Er kann auch Proteste an Wertpapiere, Schecks und andere Papiere mit Wert geben.

Ein besonderer Umfang der Notariellen Arbeit ist das erstellen von Auszuegen, Bestaetigungen, Abschriften und Extrakten.

4.5 DEPOSIT FUNKTION

Die Depositfunktion ist auch eine spezielle Funktion der Notare vorgesehen im gesetz. Es beinhaltet uebernahme von Urkunden, Geld, Wertpapiere wegen Wahrung und Uebergabe. Das beim Notar gegebene Deposit ist gleich wie das beim Gericht gegebene Deposit. Es ist Notars Pflicht alle Notarurkunden, die er selbst machte zu bewahren und auch die uebernommenen Urkunden.

4.6 ANGETRAUTE ARBEITEN

Neben der erwachten Arbeiten die die Notare machen koennen ihnen auch weitere Arbeiten abvertraut werden. ZVNR gibt die Moeglichkeit abe die Gerichte und Organen koennen dies nur tun wenn sie dazu ermachtigt sind mit Gesetz. In bisheriger Praxis der Notare wurde diese Moeglichkeit nicht genutzt. Dies aus dem Grund weil im bestehenden Gesetzgebung die Gerichte und andere Organen diese ermachtigungen mit Gesetz nicht haben-Teile ihrer Arbeiten an die Notaren weiter zu geben.

Die zusatendigkeiten der Notare wurden stark verbreitet mit dem Gesetz ueber den Pfand an Mobilien und rechte, Gesetz ueber die Vertragshypothek und Gesetz ueber Aenderungen und Ergaenzungen des ZIP. In diesen Gesetzen ist vorgesehen dass der Notar die Realisation des Pfandrechtes macht wie auch der sicherungen der Forderungen mit Fiduziarem Transfer des

Но, и покрај ова, нотарската дејност треба да се прошири и со изменување и дополнување на ЗВНР.

5. ПОТРЕБА ОД ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗВНР

ЗВНР, според наше мислење треба да биде изменет и дополнет. Веднаш констатираме дека со можните измени и дополнувања, не треба да се доведува во прашање типот на нотаријатот. Измените и дополнувањата на ЗВНР, според нас, треба да се одвиваат во две насоки. Прво, со измените и дополнувањата треба да се отстранат одредени непрецизности кои ги содржи законот, а кои во досегашното работење на нотарите предизвикува различно толкување и можности за различно постапување, што секако не е добро.

Исто така, со измените и дополнувањата треба да се предвиди постапување на нотарите, односно дека е потребен нотарски акт во случаите кога се работи за основање, организирање, престанок, статусни и други промени кај трговските друштва, што според чл. 41 ст. 1 т.в.), сега не е можно. Кога беше донесен ЗВНР, основниот аргумент поради кој беше исклучен нотарскиот акт кај трговските друштва, беше дека е тоа многу сложена работа, а со оглед на фактот дека нотаријатот тогаш прв пат се воведуваше во Република Македонија, едноставно законодавецот се сомневаше дека нотарите ќе можат успешно да ја извршат и таа работа. Со оглед на фактот дека веќе поминаа две и пол години, откако нотарите почнаа со работа и во нивната работа покажаа крајна професионалност и висока стручност, нема сомневање дека и во делот на трговските друштва тие со успех ќе можат да ги обавуваат сите работи кои треба да им бидат доверени.

Исто така, досегашното работење на нотарите покажа дека некои нотари од објективни причини не можат да обезбедат минимум работа во своето службено седиште на подрачјето на судот за кое што се именувани, а со тоа и средства за нормален опстанок и продолжување на работата. Во прашање се неколку нотарски канцеларии. Со оглед на фактот што на тие подрачја мора да има нотар (по сите критериуми), а нотарот на тоа подрачје не може да обезбеди егзистенција,

Eigentumsrechts.

Die taetigkiten der Notare steigen taeglich. Nach bringung des ZVNR wurde es so gemacht das im Gesetz die verbreitungen inbegriffen wurden. Trotz der verbreitungen die sichtbar sind, muss aber auch zu aenderungen in anderen materiellen Gesetzen vorgegangen werden, wobei vorgesehen wird, wie die Notare handeln werden, bzw. ihnen neue Arbeiten zugeben (z.B. das Verhandeln ueber Hinterlassenschaften, Testamenterklaerung usw.)

Aber, das Notaramt soll auch mit Aenderungen und Ergaenzungen des ZVNR verbreitet werden.

5. NOTWENDIGKEIT DER AENDERUNGEN UND ERGAENZUNGEN DES ZVNR

Das ZVNR muss nach unserer Meinung geaendert und ergaenzt werden. Wir stellen sofort fest dass mit den moeglichen Aenderungen und Ergaenzungen des ZVNR das Notariattyp nicht in Frage gestellt werden sollte. Die Aenderungen und Ergaenzungen des ZVNR sollen nach uns, in zwei Richtungen laufen. Erstens, mit den Aenderungen und Ergaenzungen des ZVNR sollen bestimmte unpraezise Sachen entfernt werden, aus dem Gesetz, die mit unterschiedlicher Interpretation bei den Notaren resultierten und Moeglichkeiten diverser handlungen liessen, was sicher nicht gut ist.

Auch soll mit den Aenderungen und Ergaenzungen des ZVNR das handeln der Notare vorgesehen werden, bzw. dass eine Notarakte notwendig ist wenn es sich um Gruendung, Organisierung, Aufloesung, Status- und andere Aenderungen bei Handelsgesellschaften handelt was jetzt nach Art. 41 s. 1 t.v nicht moeglich ist. Als die ZVNR gebracht wurde war das Argument der Ausschlussung der Notarakte bei Handelsgesellschaften dass es zu komplizierte Arbeit ist, und da das Notariat damals zum ersten mal in der Republik Makedonien eingefuehrt wurde, hatte der Gesetzgeber einfach verdacht dass die Notare auch diese Arbeit erfolgreich machen koennen. Da schon 2,5 Jahre vorbei sind, als die Notare ihre Arbeit machen, und grosse profesionalitaet und Fachmaennichkeit zeigten, besteht kein verdacht mehr ob sie auch bei Handelsgesellschaften die anvertrauten Arbeiten erledigen koennen.

Die bisherige Arbeit der Notare zeigte auch das manche Notare in dem Sitz aus objektiven

потребно е за тие случаи да превземаат дејствија на подрачјето на целиот град, без оглед на подрачјето на кој суд тој нотар има службено седиште. Истото ова треба да важи кога се во прашање Битола и

Демир Хисар; како и Струмица и Ново Село; Кичево и Македонски Брод, Кратово, Куманово, Гевгелија и Валандово, Богдanci и Тетово и службените подрачја на нотарите на тој суд. Со ваквите измени, ќе се овозможи да се пополнат и непотполнетите нотарски места во Републиката, а во исто време и оние нотари кои се именуваат и работат, а не можат да остварат егзистенција, да можат да продолжат да работат без да биде доведено во прашање нивната егзистенција.

Второ, со измените треба да се предвиди нотарите да можат да вработуваат, покрај приправници и стручни соработници и заменици. Измените треба да овозможат полагањето на нотарскиот испит да биде по истекот на две години работен стаж и приправникот кој положил нотарски испит да се унапреди во стручен соработник, а по поминати три години работен стаж по положениот нотарски испит, да може да биде именуван кај нотар како заменик нотар на неопределено време, доколку тоа го сака нотарот. Во тој случај, изборот на заменик нотар би требало да го врши нотарот, а Министерот за правда само формално да го врши именувањето.

Покрај овие измени, во Законот би требало да се вградат и некои други решенија кои се резултат на досегашното две и пол годишно искуство од работењето на нотарите, како и да се вградат искуствата на нотарите од другите земји. Во секој случај, можните измени и допонувања на ЗВНР треба прецизно да ја разграничат нотарската дејност од било која друга, а посебно од дејноста на адвокатите. Исто така, измените и дополнувањата во никој случај, како што беше напред наведено, не би смеео да одат на линија на промена на концептот на нотаријатот, кој што е утврдфен и кој што ги покажа првите позитивни резултати во Република Македонија. Напротив, измените треба да одат само на линија на подобрување и зголемување на квалитетот на работата на нотарите и услугите на граѓаните и други корисници, како и на јакнење на правната сигурност, а со тоа и намалување на споровите.

gruenden nicht genuegend Arbeit sichern koennen, und damit Mittel zur weiterfunktionierung. Es sind einige Notarbueros betroffen. Da dort aber ein Notar bestehen muss (nach allen Kriterien) und der Notar dort keine Existenz sichern kann ist es notwendig dass in diesen faellen das ZVNR Aenderungen hat, dass die Notare der Stadt Skopje handlungen in der ganzen Stadt ausfuehren koennen, ohne Rucksicht auf den gebit des Amtssitzes. Dies muss in Bitola und Demir Hisar gelten; Strumica und Novo Selo, Kicevo und Makedonski Brod; Kratovo und Kumanovo; Gevgelija und Valandovo und Bodganci; tetovo und Amtsitze der Notare in dieser Stadt. Hiermit wird ermoeeglicht dass die unbefuellten Notaraemter in der Republik erfuehlt werden und gleichzeitig die Existenz der Notare, die jetzt bedroht sind gesichert wird.

Zweitens muss mit Aenderungen vorgesehen werden dass die Notare neben Beginnmitarbeiter auch Fachmitarbeiter und Stellvertreter beschaeftigen koennen. Diese Aenderungen sollen ermoeeglichen, dass die passung des Notarexams nach zwei Jahren Arbeitszeit gemacht wird, und der Beginnmitarbeiter mit Notarpruefung in einen Fachmitarbeiter befoerdet wird, und nach drei Jahren Arbeitszeit nach passung der Notarexams, dass er ernannt und beschaeftigt werden kann, als Stellvertreter-Notar auf ungewisse Zeit, wenn der Notar dies wuenscht. In diesem Fall sollte der Notar den Stellvertreter-Notar waehlen, und der Minister soll nur formel ernennen.

Neben diese Aenderungen sollten im Gesetz andere Loesungen inbegriffen werden, die auf die bisherige 2,5 Jahrliche Erkenntnissen basieren, wie auch die Erfahrungen der Notare aus anderen Laendern. In jedem Fall sollen die Aenderungen und Ergaenzungen im ZVNR praezise die Notararbeit von jeder andere teilen, insbesondere von der der Anwaelte.

Wie erwaeht duerfen die Aenderungen und Ergaenzungen auf keinem Fall zu aenderungen der Status des Notariats bringen, der feststeht und die ersten positiven Ergebnissen zeigte, in der R.M. Im gegenteil, die Aenderungen und Ergaenzungen sollen nur auf die Linie der besserung und steigerung der Arbeitsqualitaet der Notare gehen und der Dienste an andere Buerger und Benutzer, wie auch staerkung der Rechtssicherheit und reduzierung der Streitfaelle.

РЕЗИМЕ

Во овој труд под наведениот наслов дава краток приказ на потребата од воведување на нотаријатот во Република Македонија, потоа ги изложил целите кои се постигнати со воведувањето на нотаријатот по двеиполгодишно работење на нотарите, за да потоа накратко ги изложи основните карактеристики на нотаријатот во Република Македонија. Централното прашање на кое му е посветено и најголем простор во трудов, е содржината на нотарската дејност. Кругот на работите кои ги вршат нотарите по Законот за вршење на нотарски работи, авторот ги поделил на следните групи на работи: **1)** составување на нотарски исправи за правни работи и изјави (нотарски акти-нормативно-сертификациска функција), како и за факти врз основа на кои се засноваат права (записничко-сертификациска функција); **2)** службено заверување и потврдување на приватни исправи (легализациско-сертификациска функција); **3)** примање на чување на исправи, пари и хартии од вредност, за нивно предавање на други лица или на други надлежни органи (депозитна функција); **4)** вршење на работи (преземање на службени дејствија) на барање на судовите и други органи и тела предвидени со Закон (доверени работи - комесаријална функција) и **5)** со оглед на карактерот на работата која нотарите ја вршат, нотарите имаат и советодавна функција (конзултарно - мониторинг функција). Покрај напред наведените работи утврдени во Законот за вршење на нотарски работи, нотарите во Република Македонија вршат и други работи кои се изрично предвидени со посебни закони.

Авторот посебно ги обработил нотарските акти (нотарските исправи за правните работи и изјави кои ги составил нотарот), нотарските записници и потврди; нотарските заверки (на преписи, исправи, преводи и потписи); изјави за последна волја, депозитната функција и доверените работи.

На крајот авторот го изнесува своето мислење за потребата да се пристапи кон измени и дополнувања на Законот за вршење на нотарски работи, при што е категоричен дека не би смеело да се промени типот на нотаријатот кој е воведен (латински нотаријат) кој веќе ги даде првите позитивни резултати. Измените кој авторот ги сугерира се однесуваат на подобрување на постојните законски решенија, како и да се предвидат нови решенија кои се резултат на искуствата на нотарите од другите држави. Измените и дополнувањата на Законот, треба прецизно да ги разграничат нотарските работи од било кои други, а посебно од адвокатурата.

Исто така авторот сугерира да се формулираат нови одредби за прашањата кои досега не беа регулирани со Законот.

МЕЃУНАРОДНА УНИЈА НА ЛАТИНСКИОТ НОТАРИЈАТ

Седиште: Авенија Калао 1542-1024 -Буенос Аирес, Аргентина
Административен секретеријат: Виа Фламинија 18/А - 00196 Рим
тел: 39 6 320 83 84 факс: 39 6 321 22 69

Комисија за Меѓународна Ноџарска Соработка

Претседател Мишел Кордие

НОТАРИЈАТ, РЕАЛНОСТ, ПЕРСПЕКТИВИ(*)

I. ДВЕ КОНЦЕПЦИИ НА ПРАВОТО

Во светот коегзистираат (и дури се спротивставуваат) две главни концепции на правото:

1.АНГЛО-САКСОНСКИ СИСТЕМ

Во него постојат многу малку кодифицирани текстови, извори на правото воглавно се **обичајното право и преседаните кои се утврдуваат преку јуриспруденцијата.**

-Заради основниот принцип на СЛОБОДА НА ДОГОВАРАЊЕ и заради ефикасноста, НАЧИНИТЕ ЗА ДОКАЖУВАЊЕ се олеснети.

-При составување на договор, двете страни се наоѓаат ЛИЦЕ В ЛИЦЕ, и при тоа тие се асистирани од советник.

-Обраќање на СУДИЈА се врши за решавање на спорови и проблеми кои настануваат при извршување на договори.

2.РИМСКО-ГЕРМАНСКИ СИСТЕМ НА ПИШАНОТО ПРАВО

Тој е директно инспириран од римското право.

Со цел да се ограничи директно обраќање до судовите, тој се базира врз принципот на **УВАЖУВАЊЕ НА ПИСМЕНИОТ ДОКАЗ.**

-ЗАКОНОТ, кој помалку или повеќе е интегриран во КОДЕКСИ, ги утврдува правните рамки за регулирање на ДОГОВОРНИТЕ ОДНОСИ.

-ДРЖАВАТА, заради обезбедување на „навремена“ заштита на поединците и заради безбедност на договорените размени, делегира квалификувано професионално лице, кое се именува и е контролирано од неа, а исто така презема обврска за гарантирање на таа заштита и безбедност.

Тоа професионално лице е НОТАРОТ и тој се среќава во сите земји со „пишано право“.СУДСКАТА ПОСТАПКА треба да претставува исклучок. Мисијата на нотарот се состои во тоа да превзема максимални мерки на претпазливост **пред** реализација на договорот, во смисла на обезбедување на **регуларност, рамнотежа и негово чување.**

Нотарот е фундаментален елемент на диспозитивот кој го гарантира правниот поредок и како **ПОМОШНИК НА ПРАВДАТА** игра улога на доброволен магистрат на правдата, кој има задача преку неговата интервенција да спречи настанување на спорови.

(* Овој документ е изработен врз основа на излагања одржани во Хо Ши Мин Вил на 16 ноември 1999, во Букурешти на 11 февруари 2000 и во Ханой на 17 април и претставува синџеза).

3. СПОРЕДБА НА ДВАТА СИСТЕМА

Географски, системот на пишаноправо е усвоен од мнозинството европски земји (со исклучок на Велика Британија, Данска и Скандинавските земји), од повеќето африкански, централно и јужноамериканските држави, од еден добар дел од азиските земји, а во Северна Америка - од Квебек и од Луизијана.

Но, системот од „англо-саксонски тип“ врши големо влијание во светот, поради тежината на САД и поради нивната супериорна улога во меѓународните размени.

Секоја од овие две големи фамилии на правото одговара на различни традиции, менталитети и култури.

Додека пишаниот правен систем важи за формалистички и, според тоа, за извор на спорност и комплицираност, англо-саксонскиот се смета за пореалистичен и посоодветен да одговори на аспирациите и еволуцијата на општествата.

Меѓутоа, пишаниот правен систем нуди голема едноставност во користењето, бидејќи за да се знае правилото кое се применува во таа правна ситуација, доволно е да се внимава на текстот без да има потреба од истражување и споредба на јуриспруденциите кои се честопати многубројни, нејасни и сложени: тогаш договорот може да се ограничи да биде синтетички, повикувајќи се на применливиот текст, наспроти англо-саксонскиот договор кој има неверојатна ширина и кој ги предвидува сите хипотези, за да не остави никакво место за заборав или за лоша намера.

Во текот на времето, англо-саксонскиот систем покажа негативни ефекти:

-Најнапред, неговата чисто либерална концепција ја прима услугата што ја даваат правните професии како вистински производ, која според правилата на економскиот пазар треба:

- да освојува делови од пазарот,
- да биде предмет на продажба од врата до врата и на рекламирање,
- и да се исклучи секаква напомена за задолжителна тарифа за да се овозможи слободна дискусија за надомест со странката.

-Оттука, во тој систем преговорите и извршувањето на договорните спогодби помалку се потпираат врз урамнотеженост, еднаквост и правда, отколку врз односот на сила меѓу професионалците кои се повеќе мотивирани доколку заработката е поголема. И тоа така завршува со ПРАВНА УСЛУГА СО ДВЕ БРЗИНИ: и тоа за богати и за сиромашни (за кои правните професионалци се најмалку заинтересирани).

Како резултат на тоа се јавува вребање врз одговорности и систематска трка по надоместоци кои ги генерира системот и тој станува Пеколна машина за создавање спорови а од друга страна огромен трошок за економијата на земјата.

Во САД, каде што има 30% адвокати од целиот свет, односно еден на 300 жители, со предвидување нивниот број до 2005 година да се зголеми за 28%, во извештајот на претседателот на советот од август 1991 год. во врска со реформата на цивилното судство, изнесе загрижувачки бројки, и тоа:

-Од 1984 до 1989 год. во САД договорните парници се зголемени за 26,7%, а парниците за недвижен имот за 44,2%.

-Од 1977 до 1989 финансискиот обрт на американските адвокати е зголемен за 382%, односно тој е 10 пати поголем од обртот на автомобилската индустрија за истиот период.

-Вкупното чинење на правните услуги (вклучувајќи ги и осигурителните премии кои покриваат одговорности) дадени на поединци, на претпријатија и на државни служби изнесуваат 300 милијарди долари годишно.

СИТЕ ОВИЕ БРОЈКИ НЕ ОСТАВААТ ЗБУНЕТИ КОГА ЌЕ ГИ СПОРЕДИМЕ СО ПРОЦЕНТОТ НА НОТАРСКИТЕ ПРЕДМЕТИ КОИ СЕ ПРЕДМЕТ НА СПОР, КОЈ ВО ФРАНЦИЈА е помал од 0,09%, и кога знаеме дека половината предмети се покажале без основа.

Овие заклучоци очигледно ни покажуваат дека превентивната улога што е доверена на нотарите за ограничување на спорите во *римско-германскиот систем* има неоспорна предност во однос на *англо-саксонскиот систем*. Во 1989 год. Меѓународната Унија на Магистрати, на конгресот во Макао, го алармираше светското јавно мислење за таквиот развој и усвои предлог за развој на Нотаријатот како средство за превенција на спорови во областа на договорите.

II - ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ НА НОТАРСКАТА ИНСТИТУЦИЈА

1. Основната задача на нотарите

ОСНОВНАТА ЗАДАЧА се состои во генерирањето автентичност (веродостојност) на актите преку конкретизирање на договорните односи меѓу граѓаните.

-Веродостојност на договорите значи:

-официјално констатирање на договор меѓу странките

-проверка на законитоста на договорот

особено проверка на идентичноста на договарачите, нивниот капацитет за договарање и неоспорноста на неважечки или забранети одредби во договорот.

-обезбедување перфекција на договорот

преку извршување на сите правни неопходни формалности за сигурноста на претставените страни.

-почитување на правилата на формата со кои се карактеризира НОТАРСКИОТ АКТ

-НОТАРОТ самиот го потпишува актот и со тоа му конферира

- датум,
- веродостојност,
- извршна сила,

Односно можноста за доверливост на нотарски предмет кој ја потврдува неговата улога на доверлив, да го зони неговите должници, без да има потреба да добие претходна согласност за тоа од судот.

Преку овие три прерогативи, улогата на нотарот е во тоа што му дава на договорот важна дополнителна вредност која претставува резултат на овластувањето што му ги дава државата преку печатот, и на тој начин нотарскиот акт е супериорен во однос на приватниот.

-Давањето на веродостојност му наметнува на нотарот да **ГИ ЧУВА НОТАРСКИТЕ АКТИ** кои се **јавни акти** што тој ги чува: тој има задача од нив да издаде *заверени* копии на кои има печат од државата и тие се неоспорни како и самиот акт.

-Нотарот има ОБВРСКА:

-ДА ГИ СОВЕТУВА делумно странките за содржината и за последиците што ги преземаат странките преку договорот.

-Но исто така ДА ПОМИРУВА и да се обиде ДА ГИ ПРИБЛИЖИ различните ставови, за да се дојде до урамнотежени спогодби со кои ќе се почитуваат легитимните интереси на потписниците.

Значи улогата на Советник, Арбитар и Помирувач е сврзана со СИГУРНОСНИОТ карактер на нотарскиот акт кои во целост ги задоволуваат потребите за ВЕРОДОСТОЈНОСТ. Таа мисија, која го прави нотарот ТВОРЕЦ НА ОПШТЕСТВЕНИОТ МИР нема никаква заедничка основа со американскиот *ЈАВЕН НОТАР* кој ЗАВЕРУВА и ПОТВРДУВА без при тоа да има солидни правни компетенции.

2. СТАТУС НА НОТАРОТ

Нотарот од земјите со пишано право има специфичен статус. Истовремено тој е:

-ЈАВЕН СЛУЖБЕНИК:

Кој располага со еден дел од државниот авторитет преку користење на нејзиниот печат.

-ЛИБЕРАЛЕН ПРОФЕСИОНАЛЕН СЛУЖБЕНИК:

Одговорен за претпријатието

А-ПОСЛЕДИЦИ ОД СВОЈСТВОТО НА ЈАВЕН СЛУЖБЕНИК:

Од неговиот статус на ЈАВЕН СЛУЖБЕНИК, и ПРАВЕН ПОМОШНИК произлегуваат одреден број на последици:

1. Министерството за правда го именува нотарот,
2. Министерството за правда практично е државата.

кое: го утврдува бројот на нотарски канцеларии, нивното место на работење, решава за нивно формирање, преместување, укинување или групирање.

Во извесен број на земји тие планови се прават врз основа на Планови за локализирање, кои се изработуваат во согласност со претставници од професијата и при тоа се води сметка за развојот на локалната економија и демографија.

3. Нотарот подложи на контрола од државата

- Не само при неговото именување кога се води сметка за неговата способност и морал,

- Туку во текот на целата негова нотарска активност се врши контрола на:

- добра техника на изработка на актите,
- извршување на формалности,
- почитување на професионална дисциплина,
- водење на книговодство,

Генерално правило е дека секоја канцеларија треба да се контролира најмалку еднаш годишно.

4. НОТАРОТ ТРЕБА ДА ПОЧИТУВА:

- Да не се меша во работите за кои го застапува Министерството или да прима предмети кои го интересираат лично него или неговото семејство,
- Да не одбива странки, да не прави реклама,
- Да не ги намалува цените на услугите.

5. Државата им фиксира на нотарите територијална компетенција

Делокругот на компетенции варира во зависност од земјата, тој е помалку или повеќе ограничен (во зависност од тоа под кој ресор потпаѓа) а понекогаш важи за цела територија на државата.

- Други обврски сврзани за мисијата на јавната служба

4) Во одредени земји, либералниот статус му конферира на нотарот право на *ПОСЕБНА ВРЕДНОСТ* на неговото претпријатие (исто како што адвокат или лекар имаат можност да го отстапат нивниот кабинет и да се стекнат со финансиска добивка).

Така, француското право му признава на нотарот сопственост на разни елементи кои го сочинуваат неговиот офис, а особено правото ЗА ПРЕТСТАВУВАЊЕ на наследник на СЛУЖБАТА ЗАЧУВАЊЕ ПЕЧАТИ и на странките. Контролата на условите за пренесеување е безбедна од јавните служби за време на претставувањето на досието во службата за чувањена печати.

5. Понекогаш, за нотарите се предвидува можност да работат:

- Индивидуално,
- Во рамките на ГРАЃАНСКО ПРОФЕСИОНАЛНО ПРЕТПРИЈАТИЕ, со услови кои се утврдени со закон.

б) за странкаџа:

1) Либералниот карактер на професијата му овозможува СЛОБОДЕН ИЗБОР НА НОТАР и се дозволува конкурентност.

Се засновува врз принципот на конкурентност, расположеност и пружена услуга, а не врз компаративна проценка на чинењето на услугата (цените имаат обврзен карактер и се исти за сите нотари и странки).

2) Овозможува да дојде до израз ОДГОВОРНОСТА на нотарот, во случај на грешка или на професионална грешка.

3) Тој ги прима и убрзува задачите на јавната служба, преку:

- Слобода на организирање на неговата работа во канцеларијата,
- И бидејќи преку приватниот интерес тој е заинтересиран за динамично работење КОЕ ДРЖАВАТА НЕ ЈА ЧИНИ НИШТО.

III - ПЕРСПЕКТИВИ НА НОТАРИЈАТОТ

1.РАЗВОЈ НА НОТАРСКАТА ИНСТИТУЦИЈА

Последниве години многу земји се залагаат да ја зацврстат НОТАРСКАТА ИНСТИТУЦИЈА, или да ја формираат ако не постои, сметајќи дека таа е фактор за суштинска рамнотежа за консолидирање на ПРАВНАТА ДРЖАВА во рамките на пазарната економија. Значајно е да се одбележи дека меѓу првите мерки превземени од сите земји кои сакаа да се отворат кон ПАЗАРНАТА ЕКОНОМИЈА беше реставрирањето на нотаријатот според моделот на земјите кои користат латинско право.

За таа цел, улогата на МЕЃУНАРОДНАТА УНИЈА НА ЛАТИНСКИОТ НОТАРИЈАТ беше од пресудно значење. Меѓународната Унија на Латинскиот Нотаријат е Меѓународно здружение со статус на Невладина организација и како таква е признаена од ООН, УНЕСКО,СТО, НОД, Хашката конференција за Меѓународно приватно право, од Комисијата на Европскиот парламент, од Советот на Европа, од МЕРКОСИР и други меѓународни организации каде што таа има претставништва.

Формирана во 1948, со седиште во Буенос Аирес, таа опфаќа група земји каде нотарската институција ужива овластување од државната власт да делува како либерална професија.

Последниве години таа многуработи во смисла на асистирање на многу земји кои сакаат да се ангажираат во развојот и формирањето на нотарската професија. Во текот на десетте изминати години, бројот на земјите-членки се зголеми од 48 на 68. Десетина

земји имаат доставено барање за прием или имаат превземено неопходни мерки во нивниот Закон за нотари за да ги исполнат условите за прием (Кина и особено Виетнам). Една од тие комисии, *КОМИСИЈАТА ЗА МЕЃУНАРОДНА НОТАРСКА СОРАБОТКА* има за цел да им помага на нотарските комори од разни земји кои сакаат да се организираат според латинскиот модел. Нејзините активности се довиваат на сите континенти. Таа е на располагање, особено последните години, за давање било каква помош, техничка или околу адаптирање на нотарските закони.

2.ПРЕДИЗВИЦИ НА ТРЕТИОТ МИЛЕНИУМ

На почетокот на третиот милениум, НОТАРИЈАТОТ има два главни предизвика:

-*АДАПТИРАЊЕ КОН НОВИТЕ ИНФОРМАТИЧКИ ТЕХНОЛОГИИ,*
-*ГЛОБАЛИЗАЦИЈАТА*

А - НОВИТЕ ТЕХНОЛОГИИ

Премостувајќи го факторот време и оддалеченост, *НОВИТЕ ТЕХНОЛОГИИ* брзо ги пребаруваат сите податоци од ЦЦ век и отвораат перспективи за НОТАРИЈАТОТ во два правца:

А) Тие најпрво наведуваат на размислување за прилагодување на *ПОИМОТ ЗА АВТЕНТИЧНОСТ*

Прашањата што треба да си ги поставиме се следните:

-Дали електрониката (информатиката) може да ни овозможи вид на доказ еднаков на писмен доказ напишан врз хартија? Дали електронската поддршка ќе ја замени хартиената поддршка?

-Како електронски потпис може да има иста вредност со рачниот потпис? Како да се прилагоди во електрониката концептот за АВТЕНТИЧНОСТ кој се обезбедува преку нотарите? Како еден електронски документ може да ја гарантира верноста и сигурноста што се бара од АВТЕНТИЧНИОТ АКТ?

Нотарот, кој е задолжен од јавниот сектор за давање веродостојност на документите, сосема е природно да биде одреден како авторитет кој ќе врши заверка на договорите кои се склучуваат по електронски пат?

Овие размислувања за овие суштински прашања се јавија во Францускиот Нотаријат, во рамките на Европскиот Нотаријат, во Меѓународната Унија на Латинскиот Нотаријат и тоа во комисијата за информатика.

Сите овие размислувања се доказ за цврстата определба на светскиот нотаријат за МОДЕРНО прилагодување.

Б) Второто ниво на перспективи кое се отвора пред Нотаријатот преку новите технологии е *РЕАЛИЗАЦИЈА НА КОМПЈУТЕРСКИ МРЕЖИ*.

Мрежите би требало да овозможат:

- Воспоставување на моќни комуникации помеѓу
 - самите нотари и јавните досијеа и предмети чии што коресподенти се самите тие,
 - нотарите од Европската Унија и од целиот свет,
- Да дадат поддршка на одговорите кои би можеле да се дадат за основните прашања околу прилагодувањето на **ВЕРОДОСТОЈНОСТА** кон новите технологии.

Б) ГЛОБАЛИЗАЦИЈА

Еве веќе неколку години наназад се чувствуваат таквите ветрови кои се носители на новата концепција на *ГЛОБАЛИЗАЦИЈАТА* која истовремено се идеализира и сатанизира.

За некои луѓе националната економија не може да се изолира од светскиот пазар каде што слободните размени и конкуренцијата во пазарната економија се движечки мотори на развојот.

За други луѓе светската глобализација има за цел наметнување на еден модел на однесување во културата, во правото, во економијата и во моралните вредности и на тој начин грубо се уништуваат спецификите на секоја земја, и како резултат на тоа се јавува зголемување на растојанието меѓу доминантните богати земји и меѓу задолжените сиромашни земји.

Изработен од СТО (Светска трговска организација), проектот ГАТС 2000 за пружање услуги, кој требаше да биде предмет на дискусии во Сиетл, предвидуваше **целосна примена на прописите за слободна размена меѓу сите правни професии**. Што се однесува до нотарите, тие идеи се користат во одреден број на земји по притисок на одреден број меѓународни организации (како што се Светската банка и ММФ) кои ги условуваат нивните финансирања со мерки кои се во целосна спротивност со основните принципи на нашата институции: слобода во одредување на местото за работа, слобода на цените, рестрикции во доменот и во опфатот на нотарскиот акт.

Историјата не учи дека пазарната економија е моќен мотор на развојот, и дека БЕЗ постоење на ПАЗАР, ПРАВОТО е неподвижно, но БЕЗ примена на ПРАВОТО, ПАЗАРОТ ќе го применува законот на ПОСИЛНИОТ, или ако сакате, ЗАКОНОТ НА ЦУНГЛАТА. Рамнотежата и стабилноста на демократското општество бараат воведување на правила на игра и присуство на РЕГУЛАТИВНИ МЕХАНИЗМИ меѓу ПАЗАРОТ И ПРАВОТО.

Нотарот е еден од запчаниците кои се особено ефикасни во регулирањето на договорните односи во служба на правната безбедност и на општествената хармонија. Либералниот аспект на неговиот статус му овозможува да ја динамизира приватната иницијатива при извршувањето на јавната мисија, и да предложи на оние кои се за и на оние кои се против глобализацијата, еден вид на ТРЕТ ПАТ, кој веќе има дадено доволно докази во регулирањето на редот во договорите.

Подобро би било нотаријатот да не се опира туку да ги земе предвид новите хоризонти што се отвораат со глобализацијата без да се негираат основните вредности на нашата цивилизација во земјите со пишано право. Нему ќе му биде потребно, притоа зачувувајќи ги своите вредности, да пронајде начин да се прилагоди на промените на светот за да остане еден од главните двигатели на правниот поредок во која конкурентноста не може да се одбегне.

Значи, нотарите треба:

-Да се интегрираат во светското движење, ориентирајќи го (во согласност со јавните служби) нивниот статус и нивните активности кон поголемо отворање кон конкуренцијата, како на пример:

-Со проширување на надлежностите за инструментација,

-Со прилагодување кон економскиот и на демографскиот развој, со бројот на нотарите и зголемување на правната мрежа преку отворање на канцеларии,

-Преку зголемување на полето на активности во области каде не е потребно повикување на веродостојни документи,

-Со укажување на дополнителна вредност на заверените документи во однос на приватните акти, и преку нивното промовирање.

-Да се докажуваат, преку секојдневни активности, предностите на **ЗАВЕРЕНИТЕ АКТИ**, и на тој начин да се промовираат предностите на системот на **ПИШАНОТО ПРАВО**, со јасно илустрирање на предноста на **ЗАВЕРКАТА** што некои ја игнорираат или забораваат.

За да може Нотаријатот целосно и ефикасно да ја одигра неговата неопходна улога во однос на правната сигурност **треба апсолутно да се зачува рамнотежата меѓу статусот на ЈАВЕН СЛУЖБЕНИК и ЛИБЕРАЛЕН ПРОФЕСИОНАЛЕЦ** кои се темели на неговата ефикасност.

Потребно е државите да внимаваат на одржувањето на таа рамнотежа.

-Сметајќи на нотарите одземјите на пишаното право, некако лобисти за заеднички акции, туку како **ПРАВНИ ПОМОШНИЦИ**, партнери на државата во потрага по општи интереси.

-Особено **не попуштајќи** на притисоците од страни кои ништо не знаат за нотаријатот, **на искушението премногу да се нагласува либералната страна на професијата за штета на нашата мисија на јавен сеервис.**

Превземање на мерки против укинување на фиксната тарифа. Во случај кога би дошло до тоа, би имало војна за цени и тоа би довело до **деградирање на квалитетот на услугите, а подоцна и до воведување на систем со две брзини кој би го проголтувал ВНАТРЕШНИОТ БРУТО ПРОИЗВОД** на државите.

И на крајот тоа би завршило со загушување на поимите за праведност и за општествена улога на правото, онака како се замислени во нашата римско-германска цивилизација.

НАШИТЕ ПРАВНИ УСЛУГИ ШТО ГИ ПРУЖАМЕ НА ГРАЃАНИТЕ, АКО СЕ СПОРЕДАТ СО СРЕДСТВАТА ЗА ПЕРЕЊЕ ИЛИ СО ГАЗИРАНИТЕ ПИЈАЛОЦИ КОИ ИМ СЕ ПРОДАВААТ, СЕ СОСЕМА ПОИНАКВИ И ИМААТ ПОИНАКОВ ОПШТ ИНТЕРЕС.

ПА ТАКА, ВО ЕДЕН СВЕТ КАДЕ ШТО СЕ БАРА ДЕЗАНГАЖИРАЊЕ НА ДРЖАВИТЕ, ЗОШТО ОРИГИНАЛНИОТ СТАТУС НА НОТАРИЈАТОТ, КОЈ СЕ БАЗИРА НА ОДРЕДЕНА КОНТРОЛИРАНА КОНЦЕСИЈА ОД СТРАНА НА ЈАВНИТЕ СЛУЖБИ И ИМА ЛИБЕРАЛНА АКТИВНОСТ, НЕ БИ МОЖЕЛ ДА ПОСЛУЖИ КАКО МОДЕЛ ВО ОБЛАСТИТЕ ОД ОПШТ ИНТЕРЕС, А НЕ ИСТИОТ ДА СЕ ПОВЕДЕ ПО ЗАКОНИТЕ НА ЏУНГЛАТА?

20 Април 2000 година
Мишел Кордие

СОДРЖИНА

Кон првиот број	1
I	
1. Известување за прием на НКРМ во Меѓународната Унија на Латинскиот Нотаријат	3
2. Поздравна реч на Претседателот на НКРМ по повод приемот во Меѓународната Унија на Латинскиот Нотаријат	7
3. Од посетата на Комсијата за прием на нови членки во Меѓународната Унија на Латинскиот Нотаријат остварена од 3-7 ноември 2000 - та година	9
II	
1. Историски развој на нотаријатот во Европа и Нотаријатот во Република Македонија М-р. Драган Тумановски	12
2. Нотарската дејност во Република Македонија Д-р. Арсен Јаневски	24
3. Нотаријат, реалност, перспективи - Мишел Кордие	37
III	
1. Именик на нотарите	46

Издавач:

НОТАРСКА КОМОРА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Главен и одговорен уредник:

- **Ноџар Виолеџа Анџеловска**
со службено седиште во Битола

Редакциски одбор:

- **Ноџар Виолеџа Анџеловска**
со службено седиште во Битола
- **Ноџар Зорица Пулејкова**
со службено седиште во Скопје
- **Ноџар Чедо Иванов**
со службено седиште во Кочани
- **Ноџар Весна Сџојчева**
со службено седиште во Скопје

Адреса:

Ноџарска Комора на Република Македонија

Скопје, ул.Даме Груев бр. 28/В

Тел: 02 115-816

Тел/Факс: 02 239-150

Е-маил: notkom@mol.com.mk

Жиро смета :240010000006382

Даночен број : 4030998346127

Депонент на “Балканска банка” ад Скопје

Печати :

Печайница “Европа 92”- Кочани

Носител на материјалните права на написите е издавачот. Забрането е препечатување, копирање и умножување на написите или нивни делови без предходно обезбедена согласност од издавачот.